

MASTEROPPGAVE

Emnekode: KRO 5003

Navn: Stian Handeland Mikalsen

«På hvilke måter har koronapandemien endret ungdom sine aktivitetsvaner i friluftsliv?»

“In what ways has the corona pandemic changed youth's activity habits in outdoor life?”

Dato: 16.05.2022

Totalt antall sider: 56

NORD
universitet

www.nord.no

Innholdsfortegnelse

.....	0
SAMMENDRAG	3
FORORD	4
1.0 INNLEDNING.....	5
1.1 TEMATISERING AV OPPGAVEN	5
2.0 TEORI.....	6
2.1 ET PRAGMATISK UTGANGSPUNKT	7
2.2 FRILUFTSLIV.....	8
2.2.1 FRILUFTSLIVETS MULIGHETER	8
2.2.2 DET TRADISJONELLE OG MODERNE FRILUFTSLIV.....	9
2.2.3 FRILUFTSLIVETS UTBREDELSE OG AKTIVITETSMØNSTRE	10
2.2.4 FRILUFTSLIV SOM ET SOSIOKULTURELT FENOMEN	11
2.3 COVID-19 PANDEMIEN OG ENDRINGER.....	12
2.3.1 <i>Friluftslivet under pandemien.....</i>	<i>13</i>
2.3.2 <i>Fellesskapsdimensjonen</i>	<i>15</i>
3.0 METODE	16
3.1 VITENSKAPELIG STÅSTED	16
3.2 FORFORSTÅELSE	17
3.3 KVANTITATIV- OG KVALITATIV METODE	17
3.4 UTVALGET.....	18
3.5 SPØRREUNDERSØKELSE SOM METODE OG GJENNOMFØRING.....	18
3.6 VALIDITET OG RELIABILITET	20
3.7 STATISTISKE ANALYSER.....	22
3.8 METODENS SVAKHETER OG STYRKER.....	23
3.9 ETISKE BETRAKTNINGER	23
4.0 RESULTAT	24
4.1 ANDEL AV UTØVELSE I FRILUFTSLIVSAKTIVITET FØR OG UNDER PANDEMIEN	25
4.2 FRILUFTSLIVSAKTIVITET	26
4.3 FELLESKAPSFØLELSEN	28
4.4 FYSISK AKTIVITET	31
4.5 FRILUFTSLIVET UNDER PANDEMIEN.....	31

4.5.1 Sosiale motiver	32
4.5.2 Fysiske motiver og aktiviteter.....	32
4.5.3 Naturopplevelser og kontemplasjon.....	32
4.5.4 Høsting	33
5.0 DISKUSJON	33
5.1 UTØVELSEN AV FRILUFTSLIVET	33
5.1.1 Friluftslivsaktivitetene.....	35
5.1.2 Det tradisjonelle og moderne friluftslivet	38
5.2 FELLESKAPET I FRILUFTSLIVET UNDER PANDEMIEN	39
5.3 FYSISK AKTIVITET I FRILUFTSLIV UNDER PANDEMIEN	42
6.0 KONKLUSJON.....	42
LITTERATURLISTE	45
VEDLEGG 1: SPØRRESKJEMA	49
VEDLEGG 2: SAMTYKKESKJEMA	54

Sammendrag

Tema i denne oppgaven er utøvelsen av friluftsliv blant ungdom før og under koronapandemien. I pandemien ble skoler, treningsentre og svømmehaller stengte. Idrettslag og andre fritidstilbud fikk forbud mot å gjennomføre arrangementer. Under pandemien har vi alle hatt en alternativ hverdag. Selv om disse arenaene har vært stengte, har naturen fortsatt holdt åpent. Derfor har denne oppgaven undersøkt hvordan videregående elever i Norge har utøvd friluftslivet under pandemien. Masteroppgaven har også sett på hvilken rolle friluftsliv har hatt for at ungdom skal ha fått en følelse av å være en del av et fellesskap under pandemien. Oppgaven har bygd på en spørreundersøkelse som handler om utøvelsen av ulike tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som bærtur, sopptur, fiske, jakt, skitur, gåtur og kajakk/kano, og moderne friluftslivsaktiviteter som sykling i terrenget, randonetur, klatring, snowboard/alpint og frisbeegolf. Spørsmålene var også knyttet til hvor viktig friluftslivet har vært for å være sammen med andre under pandemien. Spørreskjemaet har gitt kvantitativ data. 287 elever deltok i denne undersøkelsen.

Funnene fra datamaterialet har blitt sammenlignet med tidligere undersøkelser om friluftslivsutøvelse under pandemien fra Norge og Sverige. Disse funnene har blitt drøftet gjennom teori, tidligere forskning og forfatterens egne refleksjoner. Funn i denne oppgaven viser at en stor andel av elevene har utøvd friluftsliv under pandemien. Andre funn viser at den totale aktiviteten i friluftsliv har hatt en nedgang i pandemien. Aktivitetene gåtur og randonetur er aktiviteter som har opplevd en økning i total aktivitet. De andre aktivitetene har opplevd en nedgang. Funn fra de lukkede spørsmålene indikerer at store deler av de unge har følt at friluftslivet har vært viktig for å være en del av et fellesskap, og å være sammen med familie, venner og kjæresten under pandemien.

Nøkkelord: Kroppsøving, friluftsliv, koronapandemien, fellesskap, videregående skole, utøvelse og aktivitet

Forord

Denne mastergraden markerer slutten på en femårig lektorutdanning ved Nord Universitet med kroppsøving som hovedfag. Gjennom disse fem årene har min studietilværelse vært veldig varierende. Siste halvdel av studieløpet har vært preget av pandemien Undervisningen under denne perioden har bydd på utfordringer som er fine å ta med seg videre i livet og inn i jobbtilværelsen.

Masteroppgaven er slutten på en lang, innholdsrik, krevende, artig og lærerik skolegang. Utdannelsen jeg har tatt som Lektor i kroppsøving og idrettsfag ved Nord Universitet, Levanger, har gitt meg et fantastisk og grundig grunnkurs som gjør at jeg er klar for å delta i arbeidslivet som kroppsøvingslærer. Det er litt som å lære seg å kjøre bil; oppkjøringen er bare et bevis på at du er kvalifisert til å være sjåfør, det betyr ikke nødvendigvis at du er god til å kjøre bil. Dette studiet har gitt meg selvtillit og kunnskap som gjør at jeg kan bidra til å gjøre en forskjell i faget.

Jeg vil gjerne takke medstudenter som har vært gode sparringspartnere underveis i arbeidet. Jeg ønsker spesielt å takke rektorer og lærere ved Mosjøen Videregående skole og Polarsirkelen Videregående skole som har gitt meg tilgang, og vært til stor hjelp for å samle inn data. En ekstra takk til min venn Ivar Rishaug for fantastisk vertskap mens jeg samlet inn data! Takk til mor og far for korrekturlesing, og stor støtte underveis i oppgaven.

Jeg vil også takke veilederen min, Eivind Sæther, som har vært en stor støttespiller gjennom snart to år med gode veiledninger, perspektiver og oversiktlig henvisninger til relevant litteratur. Kaffen og humoren din som har vært servert på kontoret ditt har vært fortreffelig.

Jeg vil også rette en takk til biveileder Pål Arild Lagestad som har bidratt til utformingen av spørreskjemaet, og som har vært til stor hjelp i statistikken.

Levanger, mai 2022 Stian Handeland Mikalsen

1.0 Innledning

I denne oppgaven er hensikten å undersøke om ungdom i alderen 16-19 år har endret sin aktivitet innen friluftsliv under koronapandemien. Masteroppgaven skal undersøke om det har vært en atferdsendring for ungdom i sin friluftslivsutøvelse sammenlignet med perioden før pandemien.

Stengte skoler, treningssentre, idrettslag og andre fritidstilbud har ført til en alternativ hverdag. Selv om disse arenaene har vært stengte, har naturen fortsatt holdt åpent. Derfor er det interessant å undersøke om ungdom har forandret sin atferd i friluftslivet under pandemien. Siden pandemien har begrenset de unges mulighet for å være sammen, har denne oppgaven også til hensikt å undersøke hvilken betydning friluftslivet har hatt for at de skal oppleve en følelse av fellesskap under koronapandemien.

Denne masteroppgaven skal gi en forståelse over hvordan pandemien har påvirket de unges friluftslivsutøvelse. Oppgaven skal også gi leseren kunnskap om hvordan ungdom har brukt friluftslivet for å få en følelse av et fellesskap under pandemien.

1.1 Tematisering av oppgaven

Temaet i denne mastergradsoppgaven er utøvelsen av friluftsliv blant ungdom før og under koronapandemien. Hensikten med denne oppgaven er å få mer kunnskap om hvordan de unge har håndtert den nye hverdagen under pandemien knyttet til friluftsliv. Med friluftsliv menes «.... opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelser» (Meld. St. 18 (2015-2016)). De unge her er elever ved to videregående skoler i Norge. Med koronapandemien menes det SARS-CoV-2 viruset, som hadde sin opprinnelse i den kinesiske byen Wuhan.

Denne elevgruppen har aldri opplevd en lignende global situasjon tidligere. Tidligere har det ikke vært noen lignende situasjoner som vi kan sammenligne med. Nytteverdien i oppgaven er flerdelt. For det første kan det være interessant å finne ut om hvordan de unge har brukt friluftslivet for å håndtere den nye hverdagen, og hvordan de har tilpasset seg under pandemien. For det andre kan masteroppgaven undersøke om ungdom har brukt friluftsliv for å være sosiale med andre for å oppleve en følelse av fellesskap. Dette kan være familie, venner eller kjæreste.

For det tredje kan det si noe om de unge i større grad har brukt friluftslivet som en arena for å holde seg i fysisk aktivitet. Å se på om friluftslivutøvelsen har endret seg gjennom pandemien kan hjelpe oss å si noe om hvordan deltagelsen i friluftsliv vil være etter pandemiens slutt. Funnene kan gi oss en pekepinn om hvilke aktiviteter som kan stimulere nordmenn til å utøve friluftsliv etter pandemien, og videre fremover.

På bakgrunn av dette er problemstillingen: **«På hvilke måter har koronapandemien endret ungdom sine aktivitetsvaner i friluftsliv?»**.

Med koronapandemien menes det perioden Norge har levd med restriksjoner og regler fra 12. mars 2020 til 1. mars 2022, da datainnhenting for denne oppgaven ble avsluttet. Med endring menes det at det er en forandring fra det som var utgangspunktet før pandemien. Unge er her ungdom som går videregående skole. Med aktivitetsvaner er det de unges deltagelse i friluftslivet gjennom det tradisjonelle og moderne friluftslivet. Med det tradisjonelle friluftslivet menes det aktiviteter som gåtur i skog og mark, skiturer, kajakk/kano, jakt, fiske og plukking av bær og sopp. I det moderne friluftslivet er det aktivitetene sykling i terreng, randone, klatring, snowboard/alpint og frisbeegolf. Forklaring og forskjellen på det tradisjonelle og moderne friluftslivet blir beskrevet under teorikapittelet.

I tillegg er det utarbeidet en underproblemstilling:

«På hvilken måte har friluftsliv hatt betydning for de unges opplevelse av fellesskap under koronapandemien?»

Med fellesskap menes det de unges bruk av friluftsliv for å være sammen med familie, venner eller kjæresten under pandemien.

2.0 Teori

I dette kapittelet blir pragmatismen og John Deweys pedagogikk kort presentert. Oppgavens kjerne ligger i på hvilken måte elevene har evnet til å tilpasse seg forandringer under pandemien ved å bruke friluftsliv. Kapitlet skal gi en oversikt over friluftslivet i Norge, og dets utbredelse av friluftslivsaktiviteter gjennom tradisjonelle og moderne friluftslivsaktiviteter. Det vil også bli gitt en kort beskrivelse av friluftslivets historie. Dette er viktig for å forstå friluftslivets kulturelle plass og hvordan ulike aktiviteter innenfor friluftsliv har utviklet seg. Nylig forskning

om hvordan friluftslivet har vært under pandemien blir gjort rede for. Hensikten med dette er å si noe om hvordan friluftslivets utbredelse og hvordan deltagelsen har vært under pandemien så langt. Det gir oss også et grunnlag slik at vi har noe å sammenligne denne masteroppgavens funn med.

2.1 Et pragmatisk utgangspunkt

Pragmatismen er et sosiokulturelt læringsperspektiv innenfor progressivismen, som dukket opp i tiden etter den industrielle revolusjon. Den tok et oppgjør med de tidligere teoriene som mente at bare enkeltindividet står i sentrum for læring (Manger, Lillejord, Nordahl & Helland, 2012). Teorien ser på hvert individ som en del av samfunnet og at et individ lærer gjennom språklig, sosial og kulturell samhandling med andre (Manger et al., 2012). Pragmatismen skiller seg fra de tidligere læringsfilosofiene ved at det er en praktisk handlingsfilosofi som forklarer hvordan et menneske løser hverdagslige utfordringer (Myhre, 1972). Den skiller seg også fra den tradisjonelle formen for undervisningen ved at eleven er aktiv i undervisningen. Elevenes egne interesser og motivasjon skal fremheves, og læringen skal skje gjennom elevens egen evne til å oppdage, konstruere og reflektere.

Pragmatismen ble grunnlagt av Charles Sanders Peirce (1839-1914), men ble videreutviklet av William James (1842-1910) og etter hvert John Dewey (1859-1952). John Dewey tolket pragmatismen i sin retning. Det greske ordet «pragma» betyr «handling» (SNL, 2022), og pragmatismen kommer av dette. Dewey utviklet pragmatismen mot en sosiologisk og positivistisk retning der prøving og feiling er sentralt for et menneske for å finne sannheten og oppnå læring (Myhre, 1972). Ifølge Dewey må mennesket tenke for å oppnå resultater som kan brukes praktisk. Teorien skal være redskapet som forteller noe om hvordan et individ skal handle og hvordan individet skal oppføre seg. For pragmatikerne er ideen eller teorien definert som en plan for handling. Handlingen krever en plan, og denne planen skal være ideen eller teorien (Ibid).

Ifølge Dewey er læring en livslang og kontinuerlig prosess som foregår gjennom erfaringer og opplevelser (Ibid). Dewey ser på erfaring som kunnskap og ferdigheter som et menneske tilegner seg i gitte situasjoner. For å beskrive denne endringen av individets forståelse brukte Dewey begrepet «habits». Habits handler om hvordan et menneske responderer til situasjoner i dagliglivet. Menneskets habits blir hele tiden justert og rekonstruert gjennom erfaringen i

interaksjon med familie, venner og skolen og dette gir grunnlag for hvordan et individ skal møte senere situasjoner (Myhre, 1972).

I pandemien har vi alle måttet respondere til den nye hverdagen. Livene er blitt snudd på hodet. Vi har gjennom pandemien fått andre erfaringer som kan ha påvirket friluftslivsaktiviteten. Hvordan har ungdom endret sin atferd i friluftslivsaktivitet under pandemien? I Deweys pedagogikk forutsetter det at individene skal lære ved å være aktiv gjennom prøving og feiling. Her er det avgjørende for at individene har en indre motivasjon og en nysgjerrighet til å respondere på pandemien gjennom deres handlinger. Det er interessant å se om det er noen atferdsendring hos ungdom. Pandemien i seg selv har vært krevende, og det er derfor ingen selvfølge at individene har klart å tilpasse seg den nye hverdagen. Denne situasjonen kan også skille på individene og elevene på den måte at hvert enkelt individ, ved at enkelte har tilpasset seg hverdagen enklere enn andre. I friluftslivet kan enkelte ha hatt et mer åpent sinn som har resultert i at de har prøvd nye aktiviteter, eller utøvd mer friluftsliv.

2.2 Friluftsliv

2.2.1 Friluftslivets muligheter

Naturopplevelser og den norske naturen har alltid hatt en sentral plass i norsk kultur og oppfattes som en viktig del av den nasjonale identiteten (Tordsson, 2010). Flere hevder at friluftsliv er forankra i den norske folkesjela (Hansen & Jagtøien, 2001). Nordmenn har alltid levd et liv som har vært tett koblet til naturen. I et historisk perspektiv har nordmenn og kvinner brukt naturen for å sanke mat, fisket og jaktet, høstet bær og sopp. Naturen holder dermed liv i oss, og vi er avhengig av den (Hansen & Næss, 2012). Friluftslivets egenverdi kan komme i form av gleden over selve aktiviteten, naturopplevelsene og mulighetene for rekreasjon, avkobling og det å skape opplevelser sammen med andre (Meld. St. 18 (2015-2016)). Naturopplevelser kan forstås som å erfare og føle totaliteten av naturen, der stillhet, lyd og lukt kan oppleves fysisk. Dette er noen av det som kan oppfattes som verdifullt i utøvelsen av friluftsliv (Lauritzen, 2010).

2.2.2 Det tradisjonelle og moderne friluftsliv

Friluftslivet er i utvikling og i løpet av de siste 30-40 årene har det kommet mange nye friluftslivsaktiviteter. Tidligere har det tradisjonelle friluftslivet, med aktiviteter som ski, tur i skog og mark, fiske, jakt, bærplukking og sopplukking, vært de mest utbredte friluftslivsaktivitetene i Norge. Odden (2008) definerer det tradisjonelle friluftslivet med aktivitetene som var etablerte før 1970-tallet. Fra tusenårsskiftet og utover har det vært en utvikling av nye aktiviteter som snowboard, frikjøring, kiting, terrengsykling, fjellklatring, rafting og randoneski (Bischoff & Odden, 2002). Dette er blitt kjent som det moderne friluftslivet (Odden, 2008). Et av hovedtrekkene med disse nye aktivitetene er at de stiller et større krav til spenning, utfordringer og mestring, som igjen kan bli betegnet som risikoaktiviteter. Et annet poeng er at dette er aktiviteter som trenger spesialisert utstyr og kompetanse. En slik spesialisering i friluftslivet kan være med på å øke prestasjonsfokuset og konkurransen, noe som er kjerneverdier i idretten. Denne spesialiseringen kan skape klare sosiale forskjeller innad i befolkningen (Odden, 2008; Mytting & Bischoff, 2008). Spesialiseringen er med på å bryte med friluftslivets tradisjon, som utjevner sosiale forskjeller mellom nordmenn (Odden, 2008). Dette er noe av det tradisjonelle friluftslivet er kjent for (Ibid). Det tradisjonelle er enkelt, billig og lett tilgjengelig (Mytting & Bischoff, 2008). Med begrepet friluftsliv tar denne mastergraden utgangspunkt i både det tradisjonelle og moderne friluftslivet.

Det nye og moderne friluftslivet er åpent for alle og har høy deltagelse (Hofmann, Rolland, Rafoss & Zoglowek, 2018). Tendenser viser at ungdom og menn som bor i byene er overrepresentert i de moderne aktivitetene. Det er også en sammenheng mellom inntekt til familien og deres deltagelse i dette friluftslivet. Mange aktiviteter innenfor det moderne friluftslivet krever dyrt utstyr, og er dermed mindre tilgjengelige for folk flest (Odden, 2008). Enkelte har lang transportvei for å utøve den ønskede aktiviteten. Derfor trengs det mer planlegging i det moderne friluftslivet. Selv om Hofmann, Rolland, Rafoss & Zoglowek (2018) hevder at det moderne friluftslivet er åpent for alle, betyr ikke dette at alle har de nødvendige ressursene som kreves for å utøve dette. Samtidig har det aldri vært lettere å delta i det tradisjonelle friluftslivet. Tilrettelagte løyper og traseer i nærmiljøet gir mange muligheter for å komme seg ut i naturen. Samtidig har parkeringsplasser og veiutbygging gjort fjellturer enklere å gjennomføre (Odden, 2008).

2.2.3 Friluftslivets utbredelse og aktivitetsmønstre

Friluftsliv har en sentral plass i Norge ettersom nesten hele befolkningen utøver friluftsliv, og denne høye deltagelsen har vært stabilt over lengre tid (Mytting & Bischoff, 2008; Rafoss & Seippel, 2016; Breivik & Rafoss, 2017). Deltagelsen i friluftsliv er høy blant alle aldersgrupper (Ibid). Selv om ungdom i stor grad slutter i den organiserte idretten (Seippel, 2005), kan oppslutningen i deltagelse i friluftslivet vise til stabilitet blant ungdom. Dette gjelder også for eldres deltagelse i friluftsliv. Eldre mennesker viser tendenser til å fortsette og holde på med aktiviteter de gjorde i deres barndom (Dervo, Skår, Køhler, Øian, Vistad, Andersen & Gundersen, 2014). På denne måten utgjør friluftsliv et sentralt og viktig bidrag til folkehelse og trivsel i befolkningen.

Undersøkelser fra 1993, 2001 og 2012 har vist solid oppslutning i utøvelsen av friluftsliv (Rafoss & Seippel, 2016). Et funn var at 87% av nordmenn deltok i en friluftslivsaktivitet på en eller annen måte (Ibid). En undersøkelse fra 2003 fant at en gjennomsnittlig nordmann tar del i en eller annen form for friluftslivsaktivitet hele 68 ganger per år (Mytting & Bischoff, 2008). En annen undersøkelse fra 2015 rapporterte at 69% av nordmenn deltok minst en gang i frilivslivet per måned (Breivik & Rafoss, 2017). Disse tallene understreker den signifikante rollen som friluftsliv har her i Norge.

I Odden (2008) sin doktorgrad skriver han at friluftslivet i Norge i dag er todelt. Det er en prosess med generalisering og en prosess med differensiering. Med generalisering mener Odden at det i dag deltar flere ulike sosiale grupper i forskjellige friluftslivsaktiviteter sammenlignet med tidligere år. Med differensiering mener Odden (2008) det at det er kommet et bredere utvalg av friluftslivsaktiviteter som er tilgjengelige som ikke var tilgjengelig tidligere. Rafoss & Breivik (2012) undersøkte utviklingen av ulike trender blant nordmenns friluftsliv. De fant at det har skjedd en økning av generalisering i årene 1990-2012.

Årstidene vil alltid ha en direkte påvirkning på de ulike friluftslivsaktivitetene. Stadig mer vær og mindre stabile snøforhold kan føre til at oppslutningen på aktiviteter med ski blir mindre (Odden, 2008). Å komme seg ut på ski en vinter med dårligere forhold vil for de fleste kreve at de må legge inn større ressurser for å få gjennomført slike aktiviteter (Ibid). Samtidig har skiaktiviteten blitt mer spesialisert. Det finnes i dag flere typer løypeski, toppturski og alpinski. Slikt utstyr koster mye, og dette kan være en faktor til at enkelte nordmenn ikke kan gjennomføre aktiviteten i like stor grad som andre (Ibid).

Ifølge Fisker (2005) blir de ulike trendene i friluftsliv karakterisert på grunn av den økende variasjonen innad i friluftsliv. Dette gjelder ikke bare nye aktiviteter, men også en differensiering og spesialisering av de tradisjonelle aktiviteter. En annen trend i friluftsliv er at det er en endring av motiver, interesser og mål. Her blir er det tradisjonelle i økende grad erstattet av beslutningsfriheten. Den siste karakteristiske trenden er at det foregår en økende individualisering i friluftslivet, der friluftsliv viser seg å være en god metode for å oppleve, få selvbekreftelse og identifisere seg med noe gjennom de ulike aktivitetene.

Tordsson (2010) skriver at forskjellen i aktivitetsmønstre mellom bygda og byenes friluftsliv er i ferd med å bli mer og mer likt. Dette betyr at den moderne bygdetilværelsen blir mer og mer lik hverdagen i byene, ved at bygdelivet splitter gjennom arbeid og fritid. Pandemien har ført til at områder med høy befolkningstetthet slik som Oslo, Trondheim og Bergen har gjennomgått mye sterkere tiltak og begrensninger enn bygda, noe som kan ha påvirket utøvelsen av friluftslivsaktiviteter. Dette kan ha en betydning for resultatene og funnene i oppgaven når de skal sammenlignes med andre studier.

2.2.4 Friluftsliv som et sosiokulturelt fenomen

Friluftsliv er en fin arena for å utvikle sosiale og medmenneskelige kvaliteter. Her deler vi liv sammen, vi sitter rundt og varmer oss på det samme bålet. Vi samarbeider for å løse ulike utfordringer og vi hjelper hverandre med hverandres oppgaver. Dette gir gode muligheter for å utvikle ansvar, omsorg og empati. Oppgaver som felles matlaging, sette/lage felles boligform og felles måter å bevege seg på er situasjoner som krever gruppesamspill og fellesløsninger (Tordsson, 2005). I denne sammenheng er møteplasser viktige for sosiale opplevelser. I friluftsliv trenger man ikke de største områdene, det er nok med enkle tilrettelegginger, for eksempel et bål, som er med på å sette enkle rammer for fellesskapet (Vingdal & Hollekim, 2001). Naturen er enkel, og bra som den her. Dette gir gode innfallsvinkler for mennesker til å snakke sammen. Gjennom interaksjon med naturen og hverandre kan det skapes spesielle opplevelser. Ute i naturen blir eksisterende relasjoner utfordret gjennom at det ikke lenger er et klasserom med fire vegger, pulter, stoler og en lærebok. Her må individene jobbe sammen på en annerledes måte og finne nye sider ved hverandre (Hansen & Jagtøien, 2000). Friluftsliv kan derfor være en arena som styrker den enkeltes sosiale tilhørighet til gruppen (Lauritzen, 2010). Det lave fokus på prestasjon er noe av egenarten ved friluftsliv i motsetning til idretten. Derfor

kan friluftslivet være en fin arena for å inkludere alle til deltakelse i et fellesskap (Mytting & Bischoff, 2008).

Friluftslivet er et sosiokulturelt fenomen (Tordsson, 2010). Det oppstår gjennom spesielle historiske, sosiale og kulturelle forhold, og hver av disse kan bidra til å forklare egenarten i friluftslivsfenomenet. Her får friluftsliv en mening i og gjennom en sosiokulturell kontekst (Ibid). Tordsson (2010) mener at dersom en studerer fenomenet i denne konteksten kan en fortolke dets mening. En pandemi er en historisk hendelse, og derfor kan Tordsson sine tanker gjelde når det kommer til pandemiens innvirkninger på nordmenns liv.

Det moderne liv og friluftsliv har en sammenheng ved at naturmøtet tidligere har vært et livsområde, som har spesielt egnet seg for at det enkelte mennesket kan leve ut og bearbeide tematikken om sin identitet. Naturmøtet blir et rom og en mulighet for identitetsarbeid i den tid, når identiteten forvandles fra å være noe gitt, til å utvikle seg til å være noe den enkelte selv må finne og skape (Tordsson, 2010). Dermed kan friluftsliv være et handlings- og opplevelsesrom, der det enkelte individet kan overflytte den sosiale og eksistensielle problematikken til å være noe, og hvor dette kan bli forenklet, konkretisert og rendyrket. På mange måter er friluftslivet en flukt til det enkle. Naturen gir oss frihet til å oppsøke utfordringen som vi må håndtere, og det gir oss opplevelser gjennom at vi må ta oss selv i bruk, og dermed oppdager vi oss selv og videreutvikler oss til individer. Med andre ord er dette med på å bekrefte oss mennesker som handlende individer (Ibid).

I pandemien har ungdom fått mer tid i sin fritid til å utøve friluftsliv, men pandemien kan også ha begrenset de unges aktivitetsvaner gjennom stengte alpinbakker og hytteforbud. Ungdom har også fått begrenset sitt sosiale liv, ved at skoler, idrettslag og treningssentre har blitt stengt. Alle disse arenaene er viktige sosiale møtesteder for ungdom (Frønes, 2006). Det finnes også sosiale og geografiske forskjeller i samfunnet som påvirker friluftslivsaktivitet (Odden, 2008).

2.3 Covid-19 pandemien og endringer

Ved starten av desember 2019 oppdaget myndighetene i Kina en ny form for luftveissykdom i byen Wuhan. Allerede måneden etterpå kunne forskere i Kina dokumentere at sykdommen skyldtes et koronavirus som var forårsaket av viruset SARS-CoV-2. Dette var et virus som tidligere ikke var påvist hos mennesker (FHI, 2020a). Utover nyåret spredte smitten av viruset seg raskt utover, og i mars 2020 erklærte Verdens helseorganisasjon (WHO, 2020) at viruset

var en pandemi. Virusset sprer seg hovedsakelig ved dråper fra luftveien som inneholder viruset (FHI, 2020a). Statistikk for Norge per mars 2022 så er det registrert over 1.242.000 smittede og 1598 døde (FHI, 2020b).

12. mars sa daværende statsminister Erna Solberg følgende «I dag kommer den norske regjeringen med de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid. Det er helt nødvendig» (Regjeringen, 2020). Disse tiltakene ble gjort for å stoppe spredningen av viruset. Alt av barnehager, skoler, universitet og høyskoler, treningssenter, svømmehaller, utesteder og frisører ble stengt ned. I tillegg fikk den organiserte idretten forbud mot å gjennomføre arrangementer (Ibid). Samtidig ble det lagt fram andre smittevernpåbud og anbefalinger, blant annet om å holde én meter avstand. Håndhilsninger og klemming utgikk, og munnbind og antibac ble allemannseie (Ibid). Disse restriksjonene førte da til at vi alle fikk innstrammet vår frihet.

Gjennom det siste året har restriksjonene og anbefalingene variert ut fra smittesituasjonen og vaksinerings situasjonen. 7. april 2021 gikk regjeringen sammen med helsedirektoratet ut med en plan for gjenåpning i Norge (Regjeringen, 2021a). Med denne ble det lettelse for unge i skolen, treningssenteret, i idretten og på friluftslivsaktiviteter. Det så lenge lyst ut, men før jul kom det nye tiltak og strengere regler (Regjeringen, 2021b). Dette rammet blant annet idretten, fritidsaktiviteter og skolene. Først i februar 2022 har det kommet nye lettelse på disse tiltakene. For å kort oppsummere har nordmenn i store perioder levd under strenge tiltak og anbefalinger de to siste årene (Regjeringen, 2022). Dette har hatt en direkte innvirkning på livene våre, hva vi kan gjøre, og hvor vi kan bevege oss.

2.3.1 Friluftslivet under pandemien

I 2020 gikk Miljødirektoratet ut sammen med Helsedirektoratet og ulike friluftslivsorganisasjoner der de presenterte ni felles råd for en god og trygg tur i pandemien. Rådene ble kalt for «friluftslivets koronavettregler» (Miljødirektoratet, 2020). De argumenterte for disse ni rådene med at nordmenn sjeldent har hatt et større behov for å komme ut i frisk luft, bruke kroppen deres og hente overskudd (Ibid). Disse rådene handlet om hvordan nordmenn kunne gjøre turen trygg i nærområdet, sammen med deres egne kohorter.

Ifølge statistisk sentralbyrås (SSB) levekårsundersøkelse fra 2021 for nordmenn over 16 år har 97% av de spurte deltatt i friluftslivsaktiviteter. 92,5% har gått på fottur, mens 41,6% har vært på bær-eller sopptur. 27% har vært på sykkel tur, 18,4% har stått på alpinski, snowboard eller

randone. 40,8% har fisket, mens 7,6% har vært på jakt og 5,9% har klatret utendørs (SSB, 2021).

I en svensk undersøkelse blant studenter (Kindal & Wiklund, 2021), svarte 64% av 442 respondenter at de hadde forandret sine friluftslivsvaner under pandemien. 62% av studentene oppga at de oftere enn før oppholdte seg i naturen sammenlignet med før pandemien. 56% svarte at de var mer sammen med venner og familien i naturen under pandemien. 11% svarte at de sjeldnere drev friluftsliv i samme periode. Den mest populære friluftslivsaktiviteten for disse studentene var gåturer (79%), mens aktiviteter som sykling (21%), sopp- og bærplukking (17%) og skiturer (17%) hadde mindre oppslutning. Studentene drev hovedsakelig friluftsliv sammen med venner (27%), kjæresten (27%) og familien (25%). 20% av studentene drev friluftsliv alene.

I en annen svensk undersøkelse gjennomført av Hansen, Beery, Fredman & Wolf-Watz (2022), fant de at deres respondenter hadde mange forandret sine friluftsvaner under pandemien. 51,1% hadde under pandemien økt friluftslivsaktiviteten. I tillegg søkte folk oftere til friluftsliv for å drive med fysisk aktivitet, og aktiviteter som gåturer, løpeturer og sykkelturet var ofte praktisert. Naturen hadde også blitt en viktig arena for å være sosiale under pandemien. Et annet funn var at folk var mer sammen med andre ute i naturen.

En norsk Ipsos rapport bestilt av Norsk Friluftsliv (Ipsos, 2021) om friluftsliv og korona fra 2021, erfarte at 32% av nordmenn har drevet med friluftsliv oftere under pandemien enn før pandemien. Samme undersøkelse rapporterte at de under 40 år økte aktivitetsnivået mest, men derimot hadde 24% av unge mellom 15 og 24 år oppgitt at de drev mindre med friluftsliv. Turer i naturen har vært den mest populære aktiviteten som har økt under pandemien med en økning på 39%. 65% har brukt friluftslivet for å være i fysisk aktivitet og få mosjon under pandemien. Ipsos sin undersøkelse har ikke brukt konkrete tall i datainnsamling. Ipsos har brukt en gradering av svar for aktivitetene, som «sjeldnere enn før», «like ofte» og «oftere enn før». Ipsos sine resultater har et lavere målenivå, og de kan derfor ikke gjennomføre analytiske tester for å finne signifikante forskjeller. Denne rapporten har undersøkt hvordan pandemien har påvirket friluftslivsaktivitet for alle nordmenn, ikke bare for ungdom i alderen 16-19 år som er denne masteroppgavens hensikt. Undersøkelsen tar heller ikke for seg hvor viktig fellesskapsfølelsen har vært for at ungdom har drevet friluftsliv under pandemien.

2.3.2 Fellesskapsdimensjonen

Under store deler av pandemien har de unges liv vært svært begrenset sosialt. Sosiale plattformer som skolen, treningssentre, idrettslag og andre fritidsaktiviteter har vært stengt, eller har hatt strenge begrensninger. Kohorter har blitt brukt, og størrelsen på denne kohorten har variert underveis. I starten av pandemien var kohorten innstrammet til kun bopelen. I denne situasjonen var det mange som fikk mindre kontakt med venner, slektninger og kjærester under pandemien sammenlignet med før pandemien.

Aksel Tjora (2018) betrakter fellesskap som en sosial realitet der deltakerne vil ha ulike opplevelser av kollektiv bevissthet. Med kollektiv bevissthet mener Tjora her at begrepet innbefatter samme livssyn, samsvarende ideer og moralske holdninger. Mennesket har en oppfatning av samhørighet og samstemthet, og mennesket merker om det finnes et fellesskap der eller ikke. Mennesker har en følelse av at de er en del av et fellesskap og sanser dette ikke bare som en individuell opplevelse, men knytter dette til noe reelt og objektivt (Tjora, 2018).

I forståelse av hva fellesskap betyr, har begrepet en del overlappende ord som samhørighet, samhold og samkvem. Hver for seg peker de på ulike aspekter ved hva fellesskapet kan være: å høre sammen, å holde sammen og å gjøre noe sammen. Tjora (2018) snakker om samhørighet som viktig for å identifisere seg med hverandre, som for eksempel andre friluftsglade mennesker. Samhold handler om å stå solidarisk sammen, gjerne etter en krise, som pandemien har vært. Samkvem handler om å være sammen, å gjøre noe sammen i friluftslivet (Tjora, 2018).

Anderson skriver at selv om en enkelt nordmann kun kjenner et fåtall av hans medborgere, kan en allikevel være i stand til å forestille seg at han er medlem av ulike fellesskap (Tjora, 2018). Et eksempel innenfor friluftsliv kan være at alle har gått på den samme fjelltoppen, for eksempel i taulag i tåkeheimen oppover mot Galdhøpiggen. Dette bidrar til et praktisk fellesskap, der flere mennesker opplever fellesskap gjennom felles praktiske handlinger, uavhengig av kjønn, politisk ståsted, utdanning og alder.

På samme måte kan vi bruke Andersons tanker i pandemien. Nordmenn overalt i Norge har fulgt regler og restriksjoner, og de har på denne måten kanskje følt at de aldri har vært alene. Alle har fulgt regler og restriksjoner, sammen i et fellesskap. I friluftsliv kan vi også ha et slikt fellesskap. Her møtes ulike mennesker for å gå en felles tur, skitur, eller for å plukke bær. I bærlynga kan det ofte hende vi møter andre ukjente mennesker som gjør det samme, da kan dette føles som at de skaper et fellesskap fordi de driver samme aktivitet, uavhengig om de kjenner hverandre fra før. Pandemien har ikke stengt naturen, og enkelte kan ha følt et sterke

bånd med andre friluftsglade mennesker når de har krysset hverandre i skogen, gått forbi i skitraseen, eller stått i kø ved alpinheisen.

På den andre siden har reglene og restriksjonene gått ut over andre plattformer der en kan oppleve fellesskap. Eksempler på dette kan være idrettslag, skolen, kafeen, ungdomsklubber, treningssentre og kinoen. I friluftsliv har vi muligheter for å lage felles mat, lage en felles bolig og en felles måte å ferdes på. Dette er situasjoner som gir fellesløsninger (Tordsson, 2005). I denne sammenhengen kan friluftslivet være en viktig møteplass for sosiale opplevelser.

Gjennom å gjøre noe sammen fysisk kan det skapes spesielle opplevelser. Ute i naturen kan eksisterende relasjoner bli utfordret på den måten at ungdom må jobbe sammen på en tettere måte og derfor kan de oppdage nye sider ved hverandre (Hansen & Jagtøien, 2000). Friluftsliv kan være en arena som styrker den sosiale tilhørigheten sammen med andre, og vi kan få en opplevelse av et fellesskap (Lauritzen, 2010). Noe av egenarten med friluftsliv er at den setter prestasjon lavt. Dette kan oppleves som en egenskap for inkludering i et fellesskap (Mytting & Bischoff, 2008).

3.0 Metode

I dette kapittelet skal det bli redegjort for fremgangsmåten som har blitt benyttet for å belyse forskningsspørsmålet. Først presenter den vitenskapsteoretiske plasseringen og forfatterens forforståelse for dette prosjektet. Deretter beskrives kjennetegnene ved den kvantitative metoden og på hvilken måte denne metoden kan være med på å belyse og svare på forskningsspørsmålet. Deretter vil metodevalget bli redegjort for og utvalget blir presentert. I tillegg skal oppgavens validitet og reliabilitet bli belyst. Til slutt blir statistiske analyser, metodiske refleksjoner og etiske overveielser oppklart.

3.1 Vitenskapelig ståsted

Vi skiller ofte mellom et naturvitenskapelig og samfunnsvitenskapelig ståsted når vi kommer til vitenskapelig forskning (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016). I denne oppgaven er det samfunnsvitenskapelig tankemåte som er sentral. Samfunnsvitenskapen handler om å undersøke og forske på menneskers meninger og handlinger i ulike typer samfunn i et gitt fenomen (Ibid).

Innenfor samfunnsvitenskapen er positivismen viktig fordi det kan være mulig å forske på empiriske fenomener i samfunnet. Undersøkelsene skal derfor være systematiske og vi må forske på fenomener som eksisterer og som kan observeres i samfunnet (Grønmo, 2004). Dette prosjektet ønsker å bidra til å få en større forståelse av hvordan ungdom har utøvd friluftsliv gjennom pandemien. Målet er å presentere om det er funn av atferdsendringer blant de unges aktivitetsvaner i friluftsliv under pandemien.

Pragmatismen er den delen av filosofien der en ønsker å løse problemer på en praktisk måte (Myhre, 1972). Det er disse praktiske konsekvensene av en handling som er svaret på om en tanke kan være korrekt eller ikke. Denne oppgaven har en pragmatisk tilnærming, og datainnsamlingen er kvantitativ. Denne oppgaven har også innhentet kvalitative data. Da vil oppgaven kreve en fortolkning som har et hermeneutiske preg. Vi kan finne en mening hvis vi setter det inn i sammenhengen, der det vi forsker på er en del av en helhet. Slik kan en til slutt da forstå helheten i fenomenet (Thagaard, 2018). Dette vil ha en betydning da oppgaven skal tolke de unges aktivitetsvaner i friluftsliv før og under pandemien.

3.2 Forforståelse

I et slikt prosjekt vil en alltid ha en forforståelse i møte med situasjoner og fenomener. Vi vil alltid bruke tidligere oppfatninger til å tolke hva som kan være rett og galt. Det er derfor viktig at forfatteren er bevisst på sin rolle som forsker i dette prosjektet. Samtidig er det et viktig poeng å sette seg inn i tidligere forskning på feltet og innenfor fenomenet man skal forske på. Dette gjør det enklere å trekke gode slutninger og det kan bidra til at vi setter forskningen i en større sammenheng (Johannessen et al., 2016).

I dette prosjektet er det de unges endring av utøvelsen av friluftsliv under pandemien som er temaet. Forfatterens erfaringer kan her komme til syne ved at forfatteren selv har opplevd en forandring i atferden av friluftslivutøvelsen under pandemien sammenlignet med før pandemien. Forfatteren har selv opplevd å utøve friluftsliv i mye større grad under pandemien sammenlignet med tidligere. Grunnene til å dra ut har ofte vært å treffe folk, eller for å dekke et fysisk behov gjennom trening.

3.3 Kvantitativ- og kvalitativ metode

Metoden som er blitt valgt i dette prosjektet har blitt styrt av at det er et samfunnsvitenskapelig prosjekt. Dette forskningsprosjektet skal undersøke fenomener i samfunnet. Videre er metodevalget styrt av forskningsspørsmålet til prosjektet (Johannessen et al., 2016). Dette masterprosjektet vil benytte seg av kvantitativ metode, da det er de kvantitative dataene fra spørreundersøkelse som legger grunnlaget for å svare på forskningsspørsmålet. Dette kan bidra til å identifisere fenomener i forandringen av friluftslivsaktivitet. Det har derfor blitt besluttet å bruke et spørreskjema for å samle inn data som kan bidra til å svare på forskningsspørsmålet. Spørreskjemaet inneholder både lukkede og åpne spørsmål med kvantitative spørsmål. Undersøkelsen inneholder også et åpent kvalitativt spørsmål, som kan bidra til å finne en forståelse for hvordan fenomenet oppstår (Thagaard, 2018). Dataene fra spørreundersøkelsen vil derfor både være kvantitative og kvalitative.

3.4 Utvalget

Utvalget i dette forskningsprosjektet ble rekruttert gjennom kontakt med rektorer ved to videregående skoler i Midt-Norge fra byer av middels størrelse. Skolene ligger i et område med mye natur, med tilgang til flere nasjonalparker, elver, sjø, fjell, skiløyper og alpinanlegg. Til sammen har dette resultert i 287 respondenter. Utvalget består av elever fra alle tre årskull og alle studieretningene. Dette utvalget består av 135 gutter og 152 jenter. Fordelt på studieretning er det 114 fra idrett, 103 fra studiespesialisering og 70 fra yrkesfag. Fra de to ulike skolene er de fordelt jevnt med 140 og 147 respondenter. Dette utvalget er trolig representativt for norsk ungdom som bor i områder med mye natur. Utvalget som har dannet empirigrunnet, er de videregåendelevne som har deltatt i spørreskjemaet.

3.5 Spørreundersøkelse som metode og gjennomføring

Innenfor samfunnsvitenskapen er det metoder som er godt egnet til å innhente kunnskap av ulike fenomener (Grønmo, 2004). Ved prosjektstart ble det allerede her lagt føringer for hvilke metoder som kunne brukes og hvilke som var hensiktsmessige. Siden forfatteren ønsker en bred forståelse av de unges friluftslivsaktivitet under pandemien ble det gjort en vurdering på at et spørreskjema ville være gunstig for å fremskaffe data som kan være relevante for å besvare

forskningsspørsmålet. I tillegg inneholder spørreskjema et åpent spørsmål som gjør at forfatteren kan innhente kvalitative data. Ved bruk av et spørreskjema vil forfatteren få en måling av et tverrsnitt som gjelder i dette spesifikke tidsrommet for utvalget. Dette betyr at dataene forteller om utøvelsen av friluftslivsaktiviteten i perioden undersøkelsen ble gjennomført.

Spørreskjemaet som er brukt i prosjektet er konstruert av forfatteren i dialog med veilederne. Det har blitt skrevet flere utkast før spørreskjemaet ble ferdig. Forfatteren har blitt inspirert av spørsmål fra Ipsos sin rapport om friluftsliv og korona fra 2021 (Ipsos, 2021). Undersøkelsen ble utformet i Microsoft Word. Spørreskjemaet er utformet slik at det er 17 lukkede spørsmål med alternativ, 26 åpne kvantitative spørsmål der respondentene skal oppgi et tall som svar, mens det er ett åpent kvalitativt spørsmål der respondentene formulerer et egnet svar. Eksempel på et av de lukkede spørsmålene er (vedlegg 1) «Spørsmål 26: Hvor viktig har friluftslivet vært UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien når det gjelder følelsen av å være en del av et fellesskap?». Her er svaralternativene «Mye mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien», «Mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien», «Like viktig for meg UNDER som FØR pandemien», «Mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien» og «Mye mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien». Her er svaralternativene rangert etter hvor stor betydning friluftslivet har hatt for den gitte påstanden der første svaralternativ er minst, og det femte svaralternativet er mest. Disse lukkede spørsmålene handler om respondentenes motiver, fellesskapsfølelse, og sosiale- og fysiske behov for å utøve friluftsliv.

De åpne spørsmålene handler om aktivitetsutøvelsen i mange ulike aktiviteter både før og under pandemien. Spørreskjemaet er ordnet på den måten at respondentene først anslår hvor ofte de gjorde aktiviteten siste året før pandemien, før de senere i undersøkelsen anslår hvor ofte de har gjort det siste året under pandemien. Et eksempel «Spørsmål 4: Tenk over det siste året før pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på jakt?». Videre i spørreundersøkelsen har vi «Spørsmål 16: Tenk over det siste året under pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på jakt?». Spørsmålene kan se like ut, men det er en vesentlig forskjell og det gjelder tidsrommet respondenten skal tenke på. De to andre åpne spørsmålene går på om de har drevet friluftsliv sammen med andre eller alene, både før og under pandemien. Alle de kvantitative svarene har blitt analysert med statistikkprogrammet SPSS.

Til slutt i spørreskjemaet er det et kvalitativt åpent spørsmål som lyder: «Spørsmål 34: Hva er det under pandemien som har vært det beste med friluftslivet?». Dette spørsmålet gir respondentene mulighet til å gi et mer dypere svar, enn det som kommer frem i de kvantitative spørsmålene.

Undersøkelsen startet den 07/02 på den ene videregående skolen. Datainnsamlingen på denne skolen ble avsluttet den 09/02. Datainnsamlingen på den andre skolen begynte 17/02 og ble avsluttet 25/02. Innsamlingen har fungerte med varierende hell, siden omikronsmitten hadde sprett seg stort i denne perioden. Det var et stort sykdomsfravær i klassene som deltok. I tillegg var lærere som skulle hjelpe til med datainnsamlingen også syke. Konsekvensen av dette var at datainnsamlingen tok lengre tid enn det som var først planlagt. Med tanke på hvor tidlig datainnsamlingen begynte ble det tatt en avgjørelse på å fortsette å samle inn data for å få et størst mulig utvalg. Gjennomføring av spørreundersøkelse har bydd på noen utfordringer. Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved enten starten av timene, eller ved slutten av timene. I de aller fleste tilfellene var det lærerne selv som gjennomførte datainnsamlingen, men forfatteren var ofte til stede dersom det skulle oppstå utfordringer eller at respondentene hadde spørsmål til spørreundersøkelsen.

3.6 Validitet og reliabilitet

Validiteten i et forskningsprosjekt forteller om gyldigheten og relevansen til forskningsmetoden som benyttes for å forske på et tema/fenomen og tolkningene en gjør (Grønmo, 2004). Validitetsbegrepet skiller imellom intern- og ekstern validitet. Den interne validiteten handler om at prosjektet lar seg svare på ved bruk av den metoden forfatteren har valgt å benytte. Det betyr at de dataene som samles inn kan gi de riktige årsakssammenhengene og konklusjonene innenfor rammene som metoden setter (Grønmo, 2004). Innsamling av dataene i dette prosjektet vil kunne gi korrekte årsakssammenhenger og konklusjoner. Forskningsspørsmålet har vært å finne ut om utøvelsen av friluftsliv har forandret seg under pandemien sammenlignet med før pandemien. Metoden som har blitt brukt gir muligheten for å analysere data som kan føre til svar på årsakssammenhenger og konklusjoner.

I informasjonsskrivet som respondentene fikk utdelt sammen med spørreskjemaet står det blant annet litt om formålet med spørreskjemaet. Her kan respondentene ha tolket hensikten med

spørreskjemaet ulikt, der de kan ha svart på en måte som påvirke resultatet i en retning som ikke er helt riktig.

Den eksterne validiteten handler om at resultatene som forfatteren får fra undersøkelsen kan generaliseres. For at forskningsprosjektet skal kunne sies å være ekstern valid, må resultatene være gyldige også utenfor forskningssituasjonen (Grønmo, 2004). Resultatene må være gyldige også i andre situasjoner, dette gjelder også i den reelle samfunnssituasjonen. Normalt sett vil de kvantitative dataene ha en sterkere ekstern validitet i motsetningen til de kvalitative dataene. I denne oppgaven handler det om hvordan ungdom har forandret aktivitetsvaner innen friluftsliv under pandemien, og de kvantitative dataene dominerer dataen. Den kvantitative dataen kan gi enkle påstander som kan utgjøre resultatet. Det vil fortsatt være slik at de kvantitative dataene kan vise tendenser til hvordan og om ungdom har forandret aktivitetsvaner under pandemien. Den kvalitative dataen vil kunne gi uttrykk for hva ungdom mener har vært det viktigste for friluftslivet under pandemien. Det er viktig å påpeke at det blant respondentene er en bred elevmasse. Med dette menes det at det er en stor heterogen gruppe, der respondentene har ulike grunnlag for sine erfaringer innen friluftsliv. Derfor vil respondentene i prosjektet ha ulikt grunnlag for å svare på spørsmålene, og tolkningene deres om og hva som er friluftsliv kan være ulikt.

Reliabilitet regnes som prosjektets totale validitet og sier noe om hvor pålitelig måleinstrumentet er. Innenfor reliabilitet er det to hovedgrupper. Disse er stabilitet og ekvivalens. Stabilitet handler om at dersom vi bruker samme undersøkelsesmetode flere ganger, på ulike tidspunkt, skal dataen og resultatene være likt hver gang (Grønmo, 2004). Ekvivalensen handler om at det skal kunne være et samsvar mellom datainnsamlingene selv om det er forskjellige folk som utfører arbeidet (Grønmo, 2004). Spørreskjemaet som er blitt brukt i denne oppgaven har aldri blitt brukt tidligere.

Dette er en retrospektiv studie, det vil si at respondentene må tenke tilbake i tid for å kunne svare på spørsmålene. Dette kan være en svakhet for stabiliteten i studien. For de yngste respondentene i undersøkelsen har en stor del av livet de har levd vært under pandemien. Disse respondentene gikk i 9. klasse da pandemien brøt ut. Konsekvensene av dette kan være at undersøkelsen heller måler deres vekst og utvikling av alder, istedenfor endringer i friluftslivsutøvelsen. Dette går direkte på målesikkerheten, og forfatteren må derfor være ærlig på at dette kan påvirke resultatet. Det er viktig å påpeke at det under spørreundersøkelsen ikke er innhentet alder på respondenten. Et annet poeng her er at det ved neste måling vil ha gått

enda lengre siden pandemistart, og tiltakene mens undersøkelsen pågår vil høyst sannsynlig være færre, eller i beste fall være helt borte. Dette vil gå ut over repeterbarheten og stabiliteten.

Ekvivalensen har vært god i den perioden innsamlingen har foregått. Lærerne som har bidratt med innsamlingen har ikke påvirket resultatet. Forfatteren opplevde sjeldent problemer med gjennomføringen, og de aller fleste respondentene har svart på alle spørsmålene.

I dette prosjektet er det benyttet en spørreundersøkelse til å innhente data. Det er blitt tatt hensyn til reliabiliteten og validiteten på en hensiktsmessig måte. Selv om spørreskjemaet er konstruert spesifikt for denne oppgaven, er det forsøkt og tatt hensyn til validitet- og reliabilitetsbegrepet. Denne spørreundersøkelse kan gjøres av forskjellige personer, uavhengig av hvor de er, dette er noe som styrker ekvivalensen. Svakheter som målesikkerheten og repeterbarheten har blitt drøftet. Det er ingen indikasjon på at stabilitet og ekvivalenser, og dermed reliabiliteten er svekket.

3.7 Statistiske analyser

I analysen har det blitt brukt flere statistiske analyser og tester i statistikkprogrammet SPSS. Disse har blitt brukt for å analysere empirien som er blitt hentet inn ved bruk av spørreskjema. De statistiske analysene og empirien har til hensikt å besvare problemstillingene. SPSS har blitt brukt for å undersøke deskriptiv og analytisk statistikk. Excel har blitt brukt for å fremstille grafer.

For å undersøke om det var noen sammenhenger i datasettet ble det brukt en Spearman. Grunnen til at det ikke ble brukt en Pearsons R test var fordi at tallmaterialet ikke var normalfordelt, i tillegg var det mange ekstremverdier. Ifølge Sedgwick (2014) er Spearman en test som er basert på verdiene til en rangering av observasjonene. Dette gjøre at Spearman er en spesielt godt egnet test for ikke-normalfordelte variabler og variabler med en eller flere ekstremverdier i datasettet.

En Wilcoxon Signed Ranks test ble brukt for å undersøke om endringen i friluftslivsutøvelsen var signifikant for utvalget. En slik test brukes til å sammenligne to relaterte prøver (Xia, 2020). I denne oppgaven er de to relaterte prøvene friluftslivsaktiviteten det siste året før pandemien og det siste året under pandemien. Denne testen er en ikke-parametrisk test som et alternativ til

en paret t-test. Grunnen til at det ikke ble brukt en Paret t-test var at ingen av aktivitetene hadde en normalfordeling i statistikken, noe en Wilcoxon ikke tar hensyn til (Ibid).

3.8 Metodens svakheter og styrker

Tidligere i kapittelet har det blitt reflektert kort over metodevalget som har blitt benyttet i dette prosjektet. Blant annet om den valgte metoden har vært best egnet til å fremskaffe den data som forfatteren trenger for å besvare forskningsspørsmålet i dette prosjektet. Igjen ønsker forfatteren å understreke at det er valgt å benytte spørreskjema med bakgrunn at en ønsker en bred forståelse av fenomenet med mange respondenter sammenlignet med kvalitative intervjuer. Ved å bruke spørreskjema fikk forfatteren tilgang til hele bredden av elever ved videregående skoler. Dette datagrunnlaget har gjort det mulig å kunne få svar på problemstillingen.

Siden det ble benyttet spørreskjema, fikk forfatteren ikke den dype meningen bak respondentenes endringer av friluftslivsaktiviteten under pandemien. Istedenfor har dette spørreskjemaet gitt et grunnlag for å identifisere fenomenet og datagrunnlaget er på et dypere grunnlag. I tillegg hadde spørreskjemaet et åpent tekstsvare der respondentene kunne skrive et åpent svar som kunne gi datainnsamlingen en dypere mening. De fleste respondentene svarte på dette spørsmålet, mens det var 48 respondenter som ikke svarte. Forfatteren kan på bakgrunn svarene fra spørreskjemaet argumentere for at metoden som ble benyttet, har gitt et datamateriell som kan brukes til å besvare forskningsspørsmålet.

Et annet viktig poeng under datainnsamlingen var at denne formen for innsamling var fornuftig med tanke på koronasituasjonen. Datainnsamlingen foregikk i det Norge gikk over til milde restriksjoner (Regjeringen, 2022), noe som gjorde at forfatteren enkelt fikk tilgang til skoler og respondenter.

3.9 Etiske betraktninger

Når man driver med forskning, er det ulike etiske retningslinjer vi må følge. Det er ulike hensyn som må tas, og dette avhenger av hvilken type forskning vi skal gjøre og hvilke metoder vi skal benytte seg av.

En spørreundersøkelse tar hensyn til de etiske retningslinjene på en relativ god måte. I et spørreskjema randomiseres og anonymiseres utvalget. Det betyr at det blir vanskelig å spore svarene tilbake til enkeltindividet. Det gjelder for dette prosjektet også. I de innledende spørsmålene på spørreskjemaet ble det spurt om kjønn og studieretning. Dette er personalia som gjør det umulig å spore opp hvem som har svart på spørreskjemaet. Selv om disse opplysningene er vanskelig å spore opp er dette personopplysninger. Slike opplysninger skal uansett meldes inn til NSD, Norsk senter for forskningsdata (Norsk senter for forskningsdata, u.å.). Prosjektet ble meldt inn i midten av januar. Denne innsamlingen har blitt godkjent av NSD (Referansenummer 261981).

Det har blitt utlevert et skriv med informert samtykke (vedlegg 2) til elever og rektorer som har deltatt i forskningsprosjektet. Skrivet har gitt informasjon over hva deres deltakelse i prosjektet innebærer og at de har mulighet til å trekke seg underveis. Ingen har trukket seg etter at datainnsamlingen ble gjennomført. Respondentene fikk dette skrivet sammen med spørreskjemaet, noe som effektiviserte prosessen og innsamlingen.

Et annet hensyn forfatteren må ta er å henvise korrekt til andre forskere og en bør etterstrebe en god kildebruk (Thagaard, 2018). I dette prosjektet er referansestilen APA 7th benyttet. Dette gjør at leseren kan gå inn i de kildene forfatteren har referert til og videre se om det som blir referert til i teksten, faktisk er korrekt. Dette vil være en styrke for oppgavens troverdighet. Oppgaven blir mer transparent og etterprøvbar for andre.

4.0 Resultat

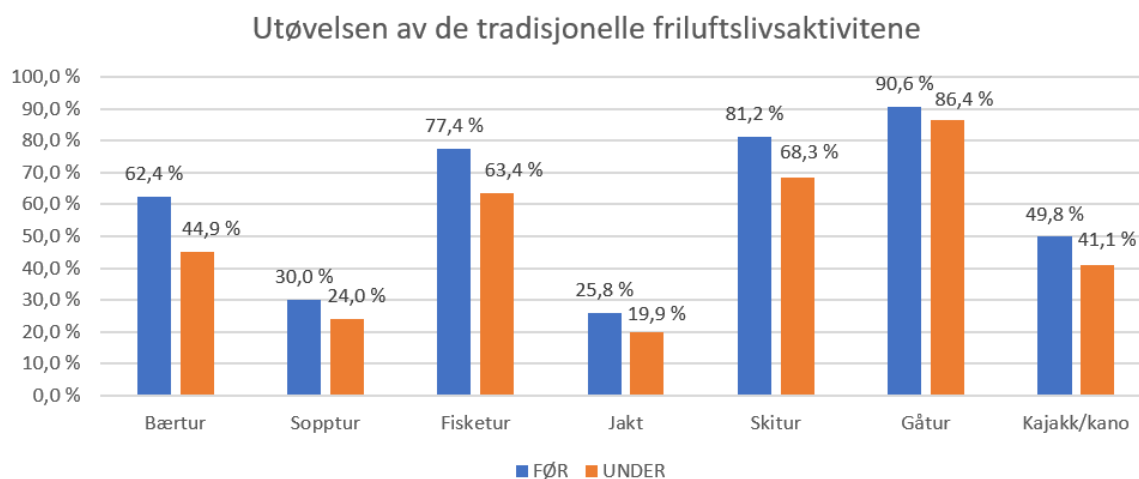
I dette kapittelet blir ulike funn fra analysen av datamaterialet presentert. Først presenteres funn fra hvor stor andel av ungdom som har utøvd friluftsliv både før og under pandemien. Deretter presenteres funn fra den totale friluftslivsutøvelsen. Det presenteres også signifikante funn i endringen av friluftslivsutøvelsen. Deretter blir de lukkede avkrysningsspørsmålene i spørreundersøkelsen presentert i et avsnitt, først delen med fellesskap, så delen med fysisk aktivitet. Til slutt presenteres svarene av det ene åpne kvalitative spørsmålet. Disse svarene sorteres inn i en kategorisering basert på respondentenes svar. Funnene blir drøftet i diskusjonskapittelet der tidligere forskning og egne refleksjoner blir anvendt.

4.1 Andel av utøvelse i friluftslivsaktivitet før og under pandemien

	Total før	Total under	Tradisjonell før	Tradisjonell etter	Moderne før	Moderne etter
Hele utvalget	97,6 %	96,5 %	97,6 %	95,1 %	79,8 %	68,3 %
Jenter	99,3 %	98,7 %	98,7 %	98,7 %	84,9 %	67,8 %
Gutter	95,6 %	94,1 %	94,8 %	91,1 %	74,1 %	68,1 %
Idrett	100,0 %	99,1 %	100,0 %	95,1 %	86,8 %	78,1 %
Studie	99,0 %	97,1 %	98,1 %	97,1 %	79,6 %	66,0 %
Yrkes	91,4 %	91,4 %	90,0 %	90,0 %	68,6 %	58,6 %

Tabell 1: En oversikt over andelen som har deltatt i friluftslivsaktiviteter (n hele = 287, n jenter = 152, n gutter = 135, n idrett = 114, n studie = 103, n yrkesfag = 70)

Det ble funnet en signifikant sammenheng mellom friluftslivsaktiviteten det siste året før pandemien og friluftslivsaktiviteten siste året under pandemien (n= 287, Spearman's rho correlation = 0,792, p-verdi <0,0001).

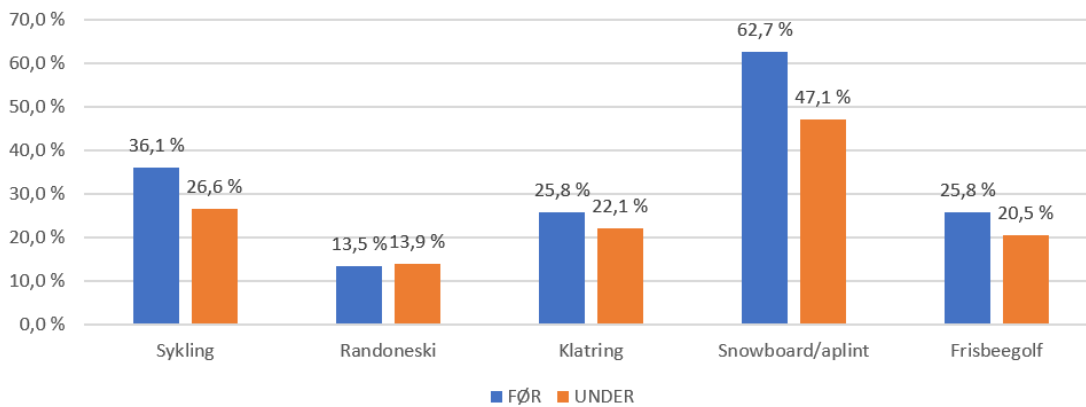

Figur 1: Hvor stor andel av ungdom som utøver de tradisjonelle aktivitetene i friluftsliv før og under pandemien

Av de tradisjonelle friluftslivsaktivitetene har det vært nedgang i utøvelsen av alle aktivitetene under pandemien. Størst nedgang har bærtur hatt, med nedgang på hele 17,5%. Deretter følger fisketur med nedgang på 14%. En annen aktivitet med stor nedgang er skitur, med en nedgang i andel på 12,9%. Aktivitetene sopptur (8%), jakt (5,9%), tur (4,2%) og kajakk/kano (8,7%) har opplevd mindre nedgang.

For den tradisjonelle friluftslivsaktiviteten ble det funnet en signifikant sammenheng det siste året før pandemien og det siste året under pandemien (n=287, Spearman's rho correlation = 0,786, p-verdi <0,0001).

Utøvelsen av de moderne friluftslivsaktivitetene

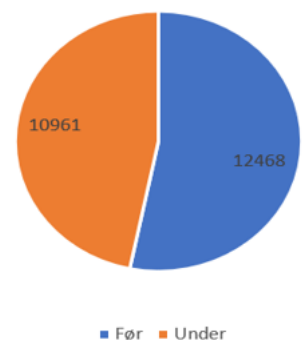

Figur 2: Hvor stor andel av ungdom som utøver de moderne aktivitetene i friluftsliv før og under pandemien.

Også de moderne friluftslivsaktivitetene har opplevd stor nedgang i andelen som driver disse aktivitetene. Aktiviteten randoneski har i motsetning til andre alle aktiviteter hatt en oppgang under pandemien, denne var 0,4%. Av de moderne aktivitetene er det i stor grad snowboard/alpint som har opplevd den største nedgangen i andelen med hele 15,6%. Sykling i terrenget har en nedgang på 9,5%, mens klatring og frisbeegolf har en mindre nedgang på 3,7% og 5,3%. For den moderne friluftslivsaktiviteten ble det funnet en signifikant korrelasjon mellom friluftslivsutøvelsen siste året før pandemien og siste året under pandemien ($n = 287$, Spearman's rho correlation = 0,680, p -verdi < 0,0001).

4.2 Friluftslivsaktivitet

Ser vi på den totale friluftslivsaktiviteten så utøvde respondentene friluftsliv hele 12.468 ganger det siste året før pandemien. Det siste året under pandemien var dette tallet 10.961, noe som gir en total nedgang på 1507 ganger og 12,1%. Gjennomsnittet for året før pandemien var 43,4 (SD = ± 53) ganger per elev (SD = standardavvik). Medianen dette året var 27. Total aktivitet det siste året under pandemien var gjennomsnittet 38,1 (SD = $\pm 62,3$), mens medianen var 19. Den totale friluftslivsaktiviteten har hatt en signifikant nedgang i løpet av pandemien sammenlignet med før pandemien ($Z = -5,82$, $p < 0,001$).

Figur 3: Oversikt over antall ganger det er blitt utøvd friluftsliv

Aktivitet	Før		Under	
	Frekvens	Snitt + SD	Ganger	Snitt + SD
Bærtur	522	1,8 ± 3,1	314	1,1 ± 2,0
Sopptur	186	0,65 ± 1,4	146	0,5 ± 1,5
Fiske	1291	4,5 ± 7,9	1000	3,5 ± 9,3
Jakt	359	1,3 ± 3,3	276	1,0 ± 2,9
Skitur	2432	8,4 ± 18,4	2092	7,3 ± 17,4
Gåtur	4072	14,2 ± 26,8	4436	15,5 ± 35,0
Kajakk/kano	447	1,6 ± 3,1	315	1,1 ± 2,4
Totalt	9309	32,4 ± 40,7	8579	29,9 ± 49,9

Tabell 2: En oversikt over utviklingen av de tradisjonelle friluftslivsaktivitetene fra siste året før pandemien til siste året under pandemien (n = 287, snitt = gjennomsnitt, SD = standardavvik)

Det var en nedgang på 7,8% for den totale aktiviteten. Det tradisjonelle friluftslivet her hatt en signifikant nedgang under pandemien ($Z = -4,79$, $p < 0,001$). Aktiviteten gåtur i skog og fjellet har en økning på 364 ganger (8,9%). Bærtur, sopptur, fiske, jakt, skitur og kajakk/kano har en nedgang på 208 (39,8%), 40 (21,5%), 291 (22,5%), 83 (23,1%), 340 (14%) og 132 (29,5%) ganger. Friluftslivsaktiviteten bærtur har hatt en signifikant nedgang i løpet av pandemien ($Z = -7,05$; $p < 0,001$). Sopptur hadde også en signifikant nedgang ($Z = -3,27$; $p = 0,001$). Aktivitetene fiske og jakt viser også en signifikant nedgang under pandemien ($Z = -6,842$, $p < 0,001$), ($Z = -2,61$, $p = 0,009$). Friluftslivsaktiviteten skitur hadde også en signifikant nedgang under pandemien ($Z = -4,2$, $p < 0,001$). Aktiviteten gåtur i skog og fjell hadde ingen signifikante funn ($Z = -0,56$, $p = 0,577$). Kajakk/kano hadde en signifikant nedgang ($Z = -3,32$, $p = 0,001$).

Aktivitet	Før		Under	
	Frekvens	Snitt + SD	Frekvens	Snitt + SD
Sykling	1211	4,2 ± 17,8	981	3,4 ± 20,3
Randone	284	1,0 ± 4,2	334	1,2 ± 4,8
Klatring	249	0,9 ± 2,5	200	0,7 ± 1,8
Snowboard/Alp	1202	4,2 ± 7,7	629	2,2 ± 4,6
Frisbeegolf	222	0,8 ± 2,2	238	0,8 ± 2,9
Totalt	3169	11,0 ± 23,2	2382	8,3 ± 24,1

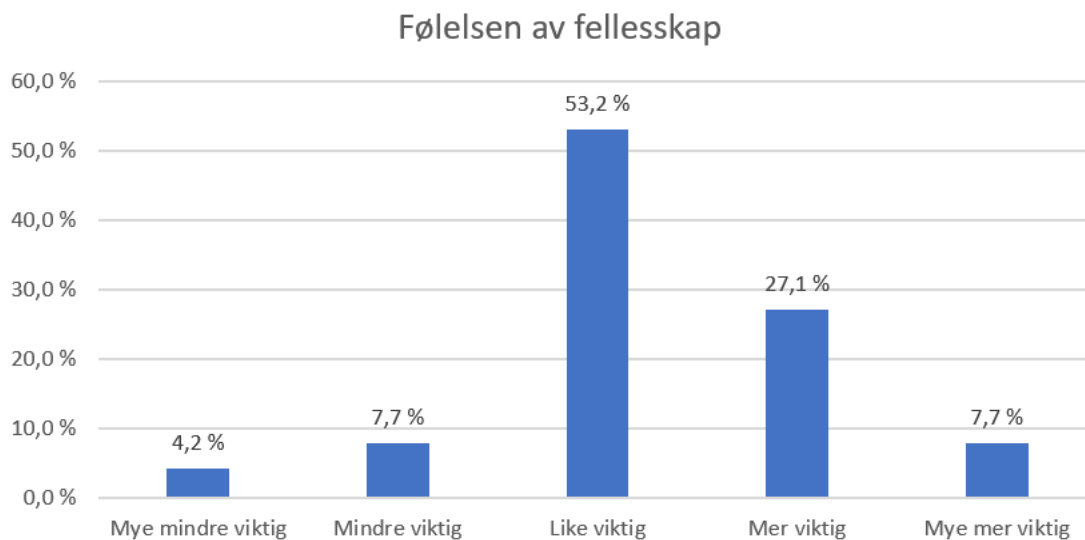
Tabell 3: En oversikt over utviklingen av de moderne friluftslivsaktivitetene fra det siste året før pandemien til det siste året under pandemien (n = 287, snitt = gjennomsnitt, SD = standardavvik).

Det var en nedgang for det moderne friluftsliv på 24,8% for total aktivitet. Det moderne friluftslivet har opplevd en signifikant nedgang ($Z = -5,75$, $p < 0,001$). Den totale utøvelsen av de moderne aktivitetene har opplevd økning i både randone og i frisbeegolf, men henholdsvis økning på 50 (17,6%) og 16 (7,2%) ganger. Klatring har en nedgang på 49 (19,6%) ganger, mens sykling har en reduksjon på 230 (19%) ganger. Aktiviteten snowboard/alpint har en nedgang på 573 (47,7%) ganger. Av de moderne friluftslivsaktivitetene viser det seg at sykling i terrenget hadde en signifikant nedgang under pandemien ($Z = -4,54$, $p < 0,001$). Aktivitetene randone og klatring hadde ingen signifikante funn i løpet av pandemien ($Z = -1,40$, $p = 0,163$), ($Z = -0,01$, $p = 0,99$). Friluftslivsaktiviteten snowboard/alpint hadde derimot en signifikant

nedgang i pandemien ($Z = -7,98$, $p < 0,001$). Frisbeegolf hadde ingen signifikante funn ($Z = -0,83$, $p = 0,405$).

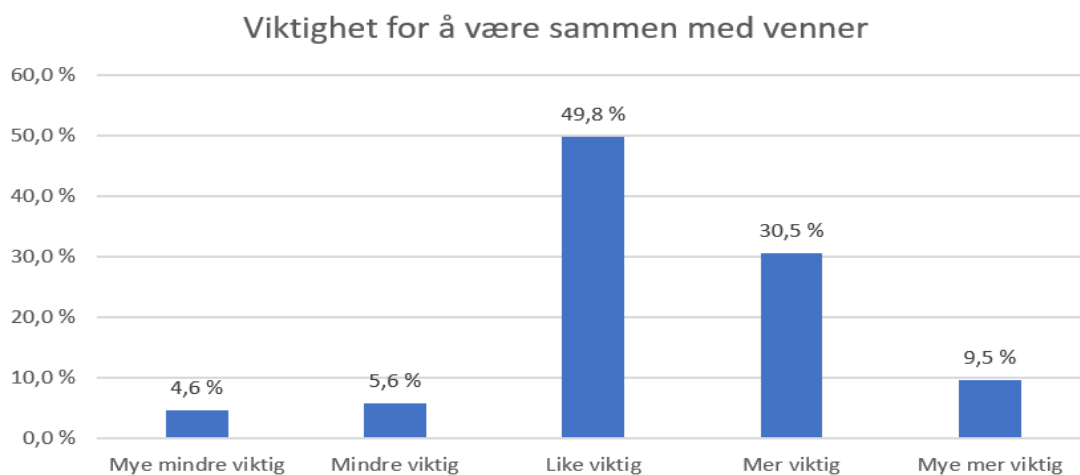
4.3 Fellesskapsfølelsen

I dette kapitlet presenteres funn fra spørsmål 26 til spørsmål 31 der hensikten er å undersøke om ungdom i større eller mindre grad driver friluftsliv sammen med familie, venner eller kjæresten for å være en del av et fellesskap. Svar fra spørsmål 30 og 31 viser at hele utvalget drev friluftsliv sammen det siste året før pandemien med et gjennomsnitt på 62,3% av gangene. Det siste året under pandemien drev utvalget friluftsliv sammen med andre i 59,3% av gangene. For guttene var tallene 64% i gjennomsnitt, mens for jentene var det 60,7% det siste året før pandemien. Tilsvarende tall det siste året under pandemien viser 59,7% for gutta, mens jentene har 59%. For idrettsfag var det i gjennomsnitt 68% av dette utvalget som drev friluftsliv sammen med andre det siste året før pandemien. Under det siste året i pandemien var dette tallet 63,7%. Tallene for studiespesialisering og yrkesfag viser et gjennomsnitt på 62,1% og 53% før pandemien, mens under pandemien var gjennomsnittet på 59,3% og 51,9%. Begge kjønnene og alle studieretningene har opplevd nedgang i hvor ofte de driv friluftsliv sammen med andre under pandemien, sammenlignet med hvor ofte de drev friluftsliv sammen med andre før pandemien. 1,8% drev friluftsliv alene før pandemien, og 11% drev alltid friluftsliv sammen med andre. 2,8% drev friluftsliv alene under hele pandemien, mens 11,7% drev aldri friluftsliv alene under pandemien.

Figur 4: En oversikt over svar fra spørsmål 26 «Hvor viktig har friluftslivet vært UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien når det gjelder følelsen av å være en del av et fellesskap?» (n=284)

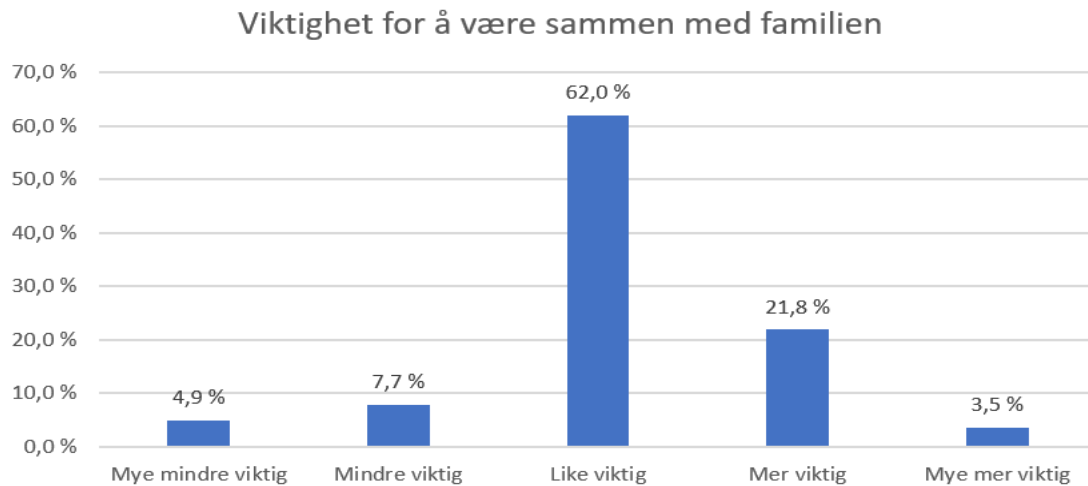
Ut fra diagrammet kan vi se at elevene opplever at friluftsliv hovedsakelig har vært like viktig under pandemien som før pandemien når det gjelder følelsen av å være en del av et fellesskap. 53,2% svarer dette. 11,9% svarer at det har vært mye mindre viktig og mindre viktig, mens 34,8% svarer at friluftslivet har vært mer viktig og mye mer viktig når det kommer til følelsen av å være en del av et fellesskap under pandemien sammenlignet med før pandemien.

Figur 5: Oversikt over svar fra spørsmål 27 «Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være sammen med venner UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien?» (n=285)

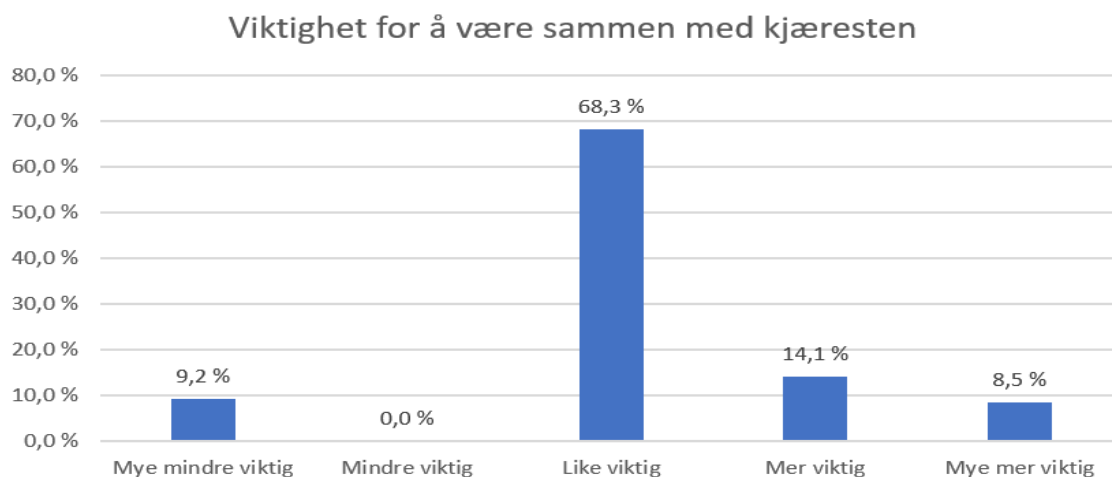
Oversikten viser hvor viktig friluftslivet har vært for å kunne være sammen med venner under pandemien sammenlignet med før pandemien. Flertallet har svart at det er like viktig som tidligere (49,8%), mens 10,2% har svart at friluftslivet har vært mindre viktig og mye mindre

viktig for å kunne være sammen med venner. 40% har svart at friluftsliv har vært mer viktig eller mye mer viktig for å kunne være sammen med venner under pandemien.

Figur 6: Oversikt over svar fra spørsmål 28 «Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være sammen med familien UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien?» (n=284)

Figuren viser hvor viktig friluftslivet har vært for å kunne være sammen med familien under pandemien sammenlignet med tiden før pandemien. Hele 62% av elevene svarer at friluftslivet har vært like viktig, mens 12,6% svarer at friluftslivet har vært mye mindre viktig eller mindre viktig nå enn tidligere. 25,3% svarer at det er mer viktig og mye mer viktig under pandemien.

Figur 7: Oversikt over svar fra spørsmål 29 «Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være sammen med kjæresten UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien?» (n=142)

Denne figuren viser hvor viktig friluftsliv har vært for å være sammen med kjæresten under pandemien. To tredeler (68,3%) svarer at friluftslivet har vært like viktig som tidligere.

Friluftslivet har for 9,2% av utvalget vært mye mindre viktig for å kunne være sammen med kjæresten i pandemien. For 22,6% har friluftsliv vært mer viktig eller mye mer viktig for å kunne være med kjæresten under pandemien sammenlignet med før pandemien.

4.4 Fysisk aktivitet

Figur 8: Oversikt over svar fra spørsmål 32 «Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien? n= 284

44,7% av utvalget oppgir at friluftsliv har vært like viktig for dem for å kunne være i fysisk aktivitet under pandemien sammenlignet med før pandemien. 8,1% svarer at friluftsliv er mye mindre viktig og mindre viktig for å være i fysisk aktivitet i samme perioden. Hele 47,2% svarer at friluftslivet har vært mer viktig eller mye mer viktig for å kunne være i fysisk aktivitet under pandemien enn før pandemien.

4.5 Friluftslivet under pandemien

Her presenteres ulike funn og svar fra spørsmål 34, der respondentene skulle skrive hva som var det beste med friluftslivet under pandemien. Svarene presenteres i ulike kategorier ut fra en tolkning fra forfatteren. Noen av svarene kan plasseres under flere kategorier.

4.5.1 Sosiale motiver

«Være med venner og familie», «å treffe venner samtidig for å kose oss», «møte folk», «å møte andre», «fellesskapet», «samhold» og «å være i aktivitet sammen med andre» er svar som går igjen. Dette kan plasseres under sosiale motiver fordi det er et sosialt ønske om å drive friluftsliv sammen med andre som er sentrale. Andre svar under denne kategorien er «bålkveld med gutta», «kvalitetstid med pappa» og «gåturer med hunden og kjæresten», noe som belyser viktigheten av å bruke friluftslivet for å være sosiale blant disse respondentene. Sosiale motiver ble rapportert av 57 elever.

4.5.2 Fysiske motiver og aktiviteter

I denne kategorien er det trening, og den fysiske aktiviteten som står sentral. Her finner vi svar som «trening, «holde seg aktiv», «holde meg i form», «aktivitet», «fysisk aktivitet», «trene» og «mulighet for fysisk aktivitet». Disse svarene belyser at friluftsliv har vært viktig for dem for å få gjennomført trening. Andre svar er «å kunne jogge ute i skogen når treningssentrene og organisert trening ikke var», «joggeturer/trening selv om håndballtreningen er avlyst» og «gikk mer tur under lockdown og hadde mer tid til trening på treningssenter». «Gå på fjellturer», «aking ned fjell», «alpint», «skitur», «randonetur» og «topptur» er eksempler på svar der det har vært aktiviteter som har vært det viktigste. Det var 43 svar innenfor denne kategorien.

4.5.3 Naturopplevelser og kontemplasjon

«Eventyret», «føle på naturens fred», «å se den nydelige naturen», «vinteren» og «å komme i kontakt med naturen» er ulike svar en kan finne under denne kategorien. For disse er det naturopplevelsene som står i sentrum. Andre svar som «nyter naturen mer», «mere tid til å kunne dra ut i naturen» og «setter mer pris på naturen» er svar som kan indikere at disse respondentene har følt et sterkere behov for å nyte naturen mer under pandemien enn tidligere. Kontemplasjon handler om at svarene går i en retning der følelsene, tankene og meditasjon er sentralt. Eksempler fra svarene finner vi: «komme seg ut av huset», «frihet», «god luft», «frisk luft» «å kunne være alene», «ro i kroppen», «stillhet», «pause» og «pause fra hverdagen». Dette var kategorien det var desidert flest svar i.

Det har også vært svar som er unike på den måten at en kan se en direkte årsakssammenheng med pandemien: «Har fått mer tid til å holde på med friluftsliv», «bedre tid», «å få gjort noe annet enn å bare sitte inne å være redd for korona», «bedre tid til å planlegge og gjennomføre turer», «mindre turister på stiene», «muligheter til å være mer ute på grunn av hjemmeskole» «avstand og smitte (det er mye enklere å holde avstand)» og «at man kan være ute uavhengig av og uten å forholde seg til koronarestriksjoner». Dette er tydelig svar som poengterer noe av

de positive mulighetene som pandemien har gitt ungdom i friluftslivet. Ungdom har fått mer tid, og de kan bruke denne tiden til friluftsliv. Samtidig er det enkelte som bruker friluftsliv fordi det er lettere å følge restriksjoner og holde avstand. I denne kategorien var det 151 svar.

4.5.4 Høsting

Svarene innenfor denne kategorien handler om at ungdom er interessert i å høste fra naturen. Dette kan være bær, fiske, jakt og sopp. Av svarene kom følgende frem «å dra å fiske middag på hytta», «mer bær», «fiske» og «jakt». Det var i alt kun disse 4 svarene som kunne plasseres i denne kategorien.

5.0 Diskusjon

Formålet med denne oppgaven er å finne ut om videregående elever har endret sin friluftslivsutøvelse under pandemien sammenlignet med før pandemien. Under dette kapittelet vil funnene som er redegjort for i kapittel 4 bli diskutert. Ulike funn og svar vil bli diskutert med støtte i teori og tidligere forskning som har blitt presentert under kapittel 2.

5.1 Utøvelsen av friluftslivet

Sammenligning av tall fra statistisk sentralbyrå (SSB) sin undersøkelse fra 2021 og denne masteroppgaven viser at nesten alle driver med friluftsliv (97% mot 95,6). Selv om andelen for elevene har gått litt ned, så har nesten alle elevene holdt på med friluftsliv under pandemien. Dette er et godt funn fordi det beviser at den store oppslutning for deltakelsen i friluftslivet stemmer. Det forteller at friluftslivskulturen er godt forankret i befolkningen (Hansen & Jagtøien, 2001).

92,5% har gått på fottur i SSBs undersøkelse under pandemien (SSB, 2021). Tilsvarende tall for denne masterundersøkelsen er 86,4%. 41,6% hadde vært på bær-eller sopptur i motsetning til denne undersøkelsen som viser at 44,9% har vært på bærtur under pandemien, mens 24% har vært på sopptur. 27% har vært på sykkelstur i terrenget, og tallet for denne masterundersøkelsen viser at 26,6% av ungdom har syklet. 18,4% har stått på alpinski, snowboard og randone ifølge SSBs tall. Tallene fra denne masteroppgaven viser at 47,1% har vært på alpint/snowboard, og 13,9% har stått på randoneski. 40,8% har vært og fisket i SSBs

undersøkelse, til sammenligning var 63,4% på fisketur i forfatterens undersøkelse. 7,6% var på jakt i 2021, for ungdom var det 19,9% som jaktet under pandemien. 5,9% har klatret utendørs. Tallene i denne masteren viser at 22,1% av den spurte ungdom klatret utendørs. (SSB, 2021). Disse to undersøkelsene viser at ungdom i større grad driver oftere med friluftslivsaktiviteten enn landsgjennomsnittet fra SSBs undersøkelse. Med andre ord er ungdom i Midt-Norge veldig aktive i friluftsliv sammenlignet med befolkningen i Norge. Liknende funn fra forskningen til Rafoss & Seippel (2016) er med på å bekrefte at ungdom i denne masterundersøkelsen er aktive innenfor friluftslivet, fordi også deres funn hadde en lavere oppslutning friluftslivsaktivitet. Selv om det er en nedgang i de unges friluftsliv under pandemien, har ungdom utøvd friluftsliv oftere enn Rafoss & Seippel (2016) sine respondenter.

Aktiviteten gåtur var også i Kindal & Wiklund (2021) sin undersøkelse den aktiviteten som hadde høyest oppslutning (79%). En sammenligning med forfatterens undersøkelse viser at respondentene i forfatterens undersøkelse i mye større grad deltar i aktiviteter som bærtur, sopptur, skitur og sykling under pandemien enn det de svenske respondentene har. Disse tallene viser at ungdom som har deltatt i masterundersøkelsen har utøvd friluftsliv i like stor grad, og i større grad for enkelte aktiviteter, sammenlignet med studentene fra Sverige.

Dersom vi sammenligner tall fra denne masterundersøkelsen og tall fra de svenske undersøkelsene om hvordan friluftslivet har endret seg er tendensen annerledes. For den svenske undersøkelsen til Kindal & Wiklund (2021) var det en stor økning blant studentene for deltagelsen i friluftslivet (62%), mens for den norske ungdom var det en nedgang på 12,1%. Denne tendens finner vi også fra undersøkelse til Hansen, Beery, Fredman & Wolf-Watz (2022), der 51,1% hadde økt sin friluftslivsaktivitet. Selv om svenskene i større grad har drevet mer friluftsliv under pandemien sammenlignet med før pandemien, tyder det allikevel på at den norske ungdom fra Midt-Norge har utøvd mer friluftsliv enn svenskene under pandemien. Tendensen er at ungdom i Midt-Norge har drevet mer friluftsliv enn svenskene under pandemien, selv om ungdom i Midt-Norge har en lavere friluftslivsutøvelse under pandemien. Dette forsterker friluftslivets posisjon i Norge (Hansen & Jagtøien, 2001), og den bekrefter at store deler av den norske ungdom driver med friluftslivsaktiviteter (Mytting & Bischoff, 2008; Rafoss & Seippel, 2016; Breivik & Rafoss, 2017), fordi andelen og deltagelsen er høy blant ungdom.

I Ipsos (Ipsos, 2021) sin undersøkelse svarte de fleste at de drev med mer friluftsliv under pandemien. Dette gjaldt derimot ikke for de mellom 15 og 24 år. I rapporten drev 24% av disse

mindre med friluftsliv under pandemien sammenlignet med før pandemien. For denne masterundersøkelsen var tallet en nedgang på 12,1%. I Ipsos sin undersøkelse var turer den mest populære aktiviteten, og den hadde økt med 39%. Til sammenligning økte aktiviteten tur med 8,9% for ungdom i forfatterens undersøkelse. Dette viser at det er samsvar mellom ungdom og de unge voksne i Ipsos sin undersøkelse. Friluftslivsaktiviteten for ungdom har gått ned under pandemien, det samme hadde de unge respondentene i Ipsos sin undersøkelse. Dette kan tyde på at oppslutningen i friluftsliv under pandemien for denne aldersgruppen generelt har gått ned. Selv om Miljødirektoratet gikk ut med råd om hvordan friluftsliv kunne drives under pandemien (Miljødirektoratet, 2021), virker det som om at ungdom har søkt til andre aktiviteter under pandemien.

5.1.1 Friluftslivsaktivitetene

Av de tradisjonelle friluftslivsaktivitetene har det vært en stor nedgang for andelen i høstingsaktivitetene bærtur (17,5%) og fisketur (14%) under pandemien sammenlignet med før pandemien. Ser vi videre på tallene for antall ganger aktivitetene har blitt gjort det siste året under pandemien er nedgangen på 39,8% for bærtur og 22,5% for fiske. Dette er et overraskende funn. Dersom vi ser bak tallene, kan nedgangen for totale ganger forklares med at enkelte av ungdom var ofte på bær- og fisketur før pandemien, og at disse har hatt en stor påvirkning på den totale nedgangen i aktiviteten ved at de var mindre på bær- og fisketur. Dette kan gjelde spesielt bærturene, siden denne aktiviteten har lav oppslutning.

Sopptur og jakt er andre høstingsaktiviteter der nedgangen i aktiviteten har gått ned (8% og 5,9%). Tallene for totalt antall ganger viser en større nedgang på 21,5% og 23,1%. Sopptur og jakt er aktiviteter som er mindre utbredt, og ofte er det spesielt interesserte som driver disse. Dette kommer særlig frem i kapittel 4.5.4, der kun fire elever skriver at høsting har vært det viktigste for dem i friluftsliv for dem under pandemien. Også her kan nedgangen i antall ganger forklares med at enkelte elever som gjorde disse aktivitetene mye, rett og slett har begrenset aktiviteten, eller ikke gjort aktiviteten i det hele tatt under pandemien.

Skitur er en annen aktivitet som det har blitt registrert en nedgang i. Andelen har gått ned med 12,9%, mens nedgangen for det totale har vært 14%. Dette betyr med andre ord at færre har gått på ski under pandemien, og at disse ungdom kan være med på å forklare nedgangen også for totalt antall ganger. Under pandemien har skolene vært stengte, eller delvis stengte. Som en konsekvens av stengte skoler kan den tradisjonelle skidagen og andre friluftslivsdager/turer,

som er populært å gjennomføre i skolen, ha gått bort. Dette kan forklare nedgangen i andelen, siden enkelte av elevene kun på ski når det gjennomføres i regi av skolen.

Kajakk/kano hadde en nedgang i andel på 8,7%, mens den totale nedgangen i aktiviteten var på 36,2%. Med disse tallene ser vi en lik tendens som vi gjorde i høstingsaktivitetene. Dette betyr igjen at mange av de som ofte var ute på vannet før pandemien, har gjort dette mindre under pandemien. Kajakk/kano kan ha vært en aktivitet som har foregått i skolen, og det kan derfor hende at pandemien har ført til at skolene har måttet avlyse disse turene. Kajakk og kano er også dyrt utstyr, så for enkelte er det heller mer hensiktsmessig å heller leie. Men siden pandemien har stengt for disse leiemulighetene har det vært vanskelig. Dette kan være noen av grunnene som kan forklare nedgangen i denne aktiviteten.

Turer i skog og fjell opplevde en nedgang på 4,2% i andel, men en oppgang på 8,9% for totale ganger. Disse tallene forteller oss at det er litt færre ungdommer som går tur, men de som går tur har gått mer på tur. Å gå tur er den enkleste formen for friluftsliv (Mytting & Bischoff, 2008), og det er fortsatt den aktiviteten med størst oppslutning. Mange turisthytter i attraktive områder og i fjellet har vært stengte. Dette kan ha hatt en innvirkning på hvor ungdom har gått tur. Kanskje det ble gått flere kortere turer i nærmiljøet under pandemien sammenlignet med tidligere, og at økningen skyldes dette. Kortere turer krever mindre (Odden, 2008).

Aktiviteten sykling i terrenget har hatt en nedgang på 9,5% i andel, og 19% for antall ganger. Liknende tall finner vi for aktiviteten klatring. Her var det 3,7% nedgang for andelen, mens det var nedgang på 19,6% i totalt antall ganger. Dette er aktiviteter som krever en del utstyr. Særlig innenfor sykling i terrenget. Terrengsykler og annet sykkelutstyr er dyrt, og det kan være hensiktsmessig å leie. Siden leiemulighetene under pandemien har vært begrenset kan det ha påvirket nedgangen i aktiviteten. Det kan også forklare hvorfor flere ikke har begynt med sykling i terrenget. Sykling i terrenget innebærer også en god del risiko, og det stiller krav til utøveren som gjennomfører. Dette kan ha påvirket resultatene. Et annet aspekt som kan forklare nedgangen i antall ganger aktiviteten er gjennomført, er at det en liten gruppe med ungdommer som har utøvd aktiviteten mindre under pandemien, sammenlignet med før pandemien. Det kan hos enkelte elever ha vært en atferdsendring som har resultert i denne nedgangen.

Når det gjelder aktiviteten klatring har klatreparkene og via ferrata vært stengte. Dette kan ha hatt en innvirkning i nedgangen i aktiviteten hos ungdom. Leiemulighetene har også vært begrenset i form av at disse firmaene har vært stengte. I tillegg stiller disse aktivitetene

omfattende krav til den som utfører aktiviteten (Odden, 2008). Konsekvensen av dette er at det er vært færre som har blitt fanget opp i disse aktivitetene under pandemien.

Snowboard/alpint har under pandemien falt drastisk sammenlignet med før pandemien. Ikke bare har nedgangen i andelen av utøvelsen vist 15,6%, men også antall ganger aktiviteten har vært utført gått ned med 47,7%. Grunnen til nedgangen kan skyldes at alpinanleggene har vært stengt her hjemme i Norge under store deler av pandemien. Det har også vært regler, slik som maksbegrensninger i bakken, holde avstand og avlyste skirenn og konkurranser som har resultert i mindre aktivitet i alpinanleggene (Norske alpinanlegg og fjelldestinasjoner, 2020). I tillegg har grensa til Sverige vært stengt. For mange av de som bor i dette området er det normalt å ta turen til Sverige for å kjøre snowboard/alpint. En stor del av befolkningen har hytter i Sverige, noe som gjør det populært å ta turen hit. Dette gjelder spesielt i høytiden påsken, i vinterferien og helgene.

Som en direkte årsakssammenheng til det som er forklart over kan vi se en oppgang på aktiviteten randone. Selv om andelen har steget litt (0,4%), er det stor økning i antall ganger aktiviteten har blitt utført (17,6%). Dette kan bety at ungdom som fra før pandemien hadde randoneutstyr har erstattet snowboard/alpint-aktiviteten med flere randoneturer. Den lave økningen i andelen kan skyldes at randoneutstyr er dyrt, er tidkrevende og at det krever høy kompetanse for å gjennomføre. Det er tidkrevende fordi det kan være lang transportvei, og det kreves kunnskap i bruk av utstyret og skredkompetanse.

For frisbeegolf har aktiviteten en nedgang i andel på 5,3%, mens den totale aktiviteten har gått opp med 7,2%. Dette er interessant. Det betyr at ungdom som har drevet med disse aktivitetene har gjort det i større grad under pandemien sammenlignet med før pandemien. I områdene der skolene ligger er det nå per dags dato (mai, 2022) ingen frisbeegolfbaner. Derfor har kanskje ungdom vært kreative eller kjørt for å komme seg til slike anlegg. Et argument som kan beskrive den totale økningen er at ungdom har blitt eldre, og at flere har fått sertifikat, noe som gjør muligheten for å reise til slike anlegg lettere og mer tilgjengelig.

Det er viktig å påpeke at det i høstingsaktivitetene og i kajakk/kano kan være elever som har økt aktiviteten sin i disse aktivitetene. Men dette kommer ikke frem fordi det er et flertall som har begrenset eller sluttet med disse aktivitetene under pandemien. Det er også viktig å få frem at det kan være andre funn i andre friluftslivsaktiviteter. Denne studien har ikke tatt hensyn til at ungdom har kombinert ulike friluftslivsaktiviteter. En skitur på isen på vinteren kan enkelt

kombineres med isfiske, og da er det tolkningen til eleven som selv definerer hvilken aktivitet eleven har utøvd.

5.1.2 Det tradisjonelle og moderne friluftslivet

Det har vært nedgang i den totale friluftslivsaktiviteten, og dette rammer både det tradisjonelle og det moderne friluftslivet. For de tradisjonelle var nedgangen på 730 ganger og for de moderne aktivitetene var nedgangen 786 ganger. Selv om det tradisjonelle friluftslivet er enkelt, lett tilgjengelig og billig (Mytting & Bischoff, 2008) har det tradisjonelle friluftslivet blitt redusert nesten like mye som det moderne friluftslivet som stiller krav til risiko, dyrt utstyr og kompetanse (Odden, 2008). I det moderne friluftsliv trengs det også mer planlegging. Siden reduksjonen var såpass lik mellom det tradisjonelle og det moderne friluftslivet kan det vise hvor stor rolle skolen har i å praktisere friluftsliv. I de fleste tilfeller praktiserer skolene det tradisjonelle friluftslivet. Likheten i nedgangen mellom de tradisjonelle og de moderne aktivitetene kan forklares ved at ungdom ikke har hatt muligheten til å praktisere tradisjonelt friluftsliv gjennom skolen.

Selv om det er flere av ungdom som har gitt uttrykk for at de har hatt mer tid i hverdagen så viser resultatene at de ikke har brukt denne tiden på å utøve mer friluftsliv under pandemien. Det kan virke som at ungdom har brukt denne ledige tiden på andre ting enn friluftsliv.

Selv om det i løpet av 2000-tallet har kommet et bredere utvalg av aktiviteter i friluftsliv (Odden, 2008) viser resultatene i denne undersøkelsen at ungdom under pandemien utøver disse aktivitetene i mindre grad enn før pandemien. Det kan se ut som at pandemien har ført til at den differensieringen som utviklet seg etter år 1990 og frem til i dag (Odden, 2008; Rafoss & Breivik, 2021) har stagnert blant ungdom. Et godt eksempel på dette er spesialiseringen av ski. I denne undersøkelsen er det tre aktiviteter der ski kreves for å utføre aktiviteten. For enkelte ungdommer er det ikke vanlig å eie tre par ski. Dette dreier seg om sosiale grupper, der ungdom med mer utdannede foreldre gjerne har tilgang til mer slikt utstyr, spesielt alpin- og randoski, og derfor driver med mer friluftsliv. Ungdom som har mindre utdannende foreldre har ikke de nødvendige ressursene for å utøve disse aktivitetene (Hofmann, Rolland, Rafoss & Zoglowek, 2018). Dette bruddet med differensieringen under pandemien kan være en av grunnene til at det er en lavere oppslutning for ungdom i de moderne friluftslivsaktivitetene. Denne spesialiseringen er med på å skape sosiale forskjeller mellom ungdom (Odden, 2008; Mytting & Bischoff, 2008). Spesialiseringen er også med på å bryte med det som har vært friluftslivets tradisjon som nemlig utjevner de sosiale forskjellene mellom nordmenn (Odden, 2008). Om differensieringen innen friluftsliv under og etter pandemien kan det forskes mer på.

Generaliseringen i Norge har økt den seneste tiden (Odden, 2008), resultatene viser at dette stemmer i pandemien også. Elever fra alle de ulike studieretningene har utøvd både tradisjonelle og moderne friluftslivsaktiviteter, det samme har kjønnene. Dette viser et generaliseringen gjelder for de unge i denne undersøkelsen.

En av grunnene til at aktiviteten har gått ned kan være fordi det har vært viktig for ungdom å ta trygge valg under pandemien. Under pandemien har vi levd i en meget spesiell situasjon, med stadige påminnelser om smitte, avstand, restriksjoner og død. Dette kan ha påvirket ungdom til å føle på en viss usikkerhet og frykt, noe som kan ha gjort at ungdom tar mindre risiko, og heller søker til de trygge og gode valgene.

Et par andre ting som kan ha hatt innvirkning på nedgangen i friluftslivet under pandemien er at elevene i undersøkelsen har vokst siden pandemistarten og frem til da undersøkelsen ble utført. Det kan ha skjedd mye i løpet av denne tiden. En del har fylt 18 år, og ved fylte 18 er de blitt voksne. Flere har fått sertifikat og kan kjøre bil, i tillegg har det åpnet seg muligheter for å dra på byen å feste. Under pandemien har vi levd i en situasjon med varierende restriksjoner og regler. Det kan hende at andre aktiviteter som råning og festing har vært i større fokus for den eldre ungdom.

I motsetning til de store byene som Oslo, Bergen og Trondheim opplevde denne regionen mindre tiltak under pandemien. Derfor kan det hende at friluftslivsutøvelsen i Midt-Norge har vært høyere under pandemien sammenlignet med de større byene. Før pandemien hadde aktivitetsmønsteret blitt mer og mer likt mellom by og bygda (Tordsson, 2010). Men siden pandemien har ført til forskjellige restriksjoner og regler har hverdagslivet i mindre byer og på bygda vært annerledes sammenlignet med de største byene. Derfor kan det ha vært lettere for ungdom utenfor de store byene å splitte mellom skole og fritid (Ibid).

5.2 Fellesskapet i friluftslivet under pandemien

Tall for studentene fra den svenske undersøkelsen av Kindal & Wiklund (2021) viste at 80% av studentene drev friluftsliv sammen med andre. 20% av studentene drev friluftsliv alene. For ungdom i Midt-Norge drev 11,7% av ungdom alltid friluftsliv sammen med andre. 2,8% drev friluftsliv alene, mens resterende 85,5% drev friluftsliv av og til sammen med andre. Dette viser at friluftslivet har vært en møteplass for ungdom. De har brukt friluftslivets arena og muligheter

for å drive aktivitet sammen og for å være sosiale. Dette understrekes av resultatene fra spørsmål 26 (se vedlegg 1), der 88% av ungdom svarer at friluftsliv har vært like viktig eller viktigere for å være en del av et fellesskap. Flere ungdommer bekrefter dette gjennom svarene de har gitt i spørsmål 34 (se vedlegg 1). Her var det flere som skrev at det å møte andre i friluftslivet har vært viktigst for dem under pandemien. I den svenske studien til Hansen, Beery, Fredman & Wolf-Watz (2021) var et av funnene at naturen var en viktig sosial arena.

Gjennom interaksjon med naturen og sammen med andre i friluftslivet har dette gitt ungdom en arena for å dekke et behov som forsvant da pandemien kom, nemlig det å være sammen med andre. Ved at ungdom har fortsatt å møte hverandre gjennom friluftslivet, kan friluftslivets kvaliteter for å utvikle sosiale og medmenneskelige ferdigheter komme fram. En ungdom beskrev det på denne måten; «bålkveld med gutta». Kanskje er det noe av kjernen med friluftslivet. Et bål gir muligheter for å samarbeide, fortelle gode historier, varme seg og lage mat. Dette gir enkle rammer for at ungdom føler at de er en del av et fellesskap (Vingdal & Holleki, 2001). Sammenligner vi dette med et klasserom eller en undervisningssituasjon under pandemien, der vi har vegger, pulter og avstand mellom elevene, eller en zoom-undervisning, med skjermer, video med dårlig kvalitet og skurrete stemmer, blir friluftsliv en arena som kan styrke de unges sosiale tilhørighet til hverandre ved at de fysisk ser og møter hverandre (Lauritzen, 2010). En felles møteplass er viktig for å skape sosiale opplevelser, og ut fra resultatene har dette vært viktig for ungdom i Midt-Norge.

Spørsmål 27 (vedlegg 1) er med på å bekrefte at det har vært viktig for ungdom å møte venner. 89,8% av ungdom har svart at det å være sammen med venner har vært like viktig eller viktigere under pandemien sammenlignet med før pandemien. De svenske studentene i Kindal & Wiklund (2021) sin undersøkelse drev friluftsliv sammen med venner i 27% av tilfellene. Tallene er ikke direkte sammenlignbare, men vi ser en tendens der forskjellen mellom ungdom og de svenske studentene er store, ved at store deler av ungdom har følt at det har vært viktigere å møte vennene under pandemien, enn tidligere. Ungdom har i løpet av pandemien opplevd at deres ulike arenaer som skole, idrettslag, treningssentre og andre arenaer der de kan møte kameratene og venninner har blitt stengt, eller delvis stengt. Derfor kan de se ut til at ungdom har brukt naturen for å møte hverandre.

Tilsvarende tall for hvor viktig friluftsliv har vært for å være sammen med familien viser at 87,3% av ungdom mener at det har vært like viktig eller viktigere. For de svenske studentene drev de friluftsliv med familien i 25% av tilfellene (Kindal & Wiklund, 2021). Selv om mye

har vært stengt under pandemien, har familier vært kohorter. Dette har gitt dem flere muligheter til å være sammen og gjøre ting sammen. Ved at ungdom har vært mye sammen med familien under pandemien ser ut til å ha gitt positivt utslag for fellesskapsfølelsen. Selv om mange var sammen med familien under pandemien, så skulle man tro at ungdom gikk lei, og at de derfor ikke trengte å være sammen med familien i utøvelsen av friluftsliv. Resultatene har vist det motsatte.

Når det gjelder hvor viktig friluftslivet har vært for å være sammen med kjæresten under pandemien svarer 90,9% at det har vært like viktig eller viktigere sammenlignet med før pandemien. Studentene i Sverige drev friluftsliv sammen med kjæresten i 27% av tilfellene (Kindal & Wiklund, 2021). Det kan virke som at naturen har vært et viktig område for å være sammen med sin bedre halvdel.

Å være sammen med andre har vært viktigere under pandemien sammenlignet med før pandemien. Ved at gåturer er den aktiviteten som har økt mest, kan en av antagelse være at ungdom har oftere gått tur sammen med venner, familie og kjæreste. Det å komme seg ut i frisk luft, eller å komme seg ut i bevegelse sammen med andre har kanskje gitt utslag for den økningen vi har sett i aktiviteten gåtur.

Det kan virke som at Tjora (2018) sin kollektive bevissthet har truffet ungdom. Ungdom har gjennom sin utøvelse i friluftslivet følt at det er viktigere å være sammen med andre. De har følt at fellesskapet har eksistert, og at de har vært en del av dette fellesskapet (Ibid). Ungdom har gjort noe sammen, og under pandemien har de gjennom svarene de har gitt følt at det har vært viktig for å være en del av et fellesskap. Det kan virke som om at har stått sammen på en solidarisk måte gjennom pandemien (Ibid) ved å være sammen gjennom friluftslivet.

Tordsson (2010) skriver at friluftsliv oppstår på grunn av spesielle historiske, sosiale og kulturelle forhold. For ungdom har det gitt mening å dra ut i friluftslivet for å være sosiale. På denne måten har friluftslivet fått en mening i hvordan ungdom har tilpasset seg pandemien (Ibid). Ungdom har gjennom friluftslivet fått den sosiale og eksistensielle problematikken til å være noe mer. Det kan virke som at de unge, selv om det har vært en nedgang i friluftslivsaktivitet, har brukt naturen under pandemien til å komme seg bort fra virkeligheten. Det kan også ha vært viktig for ungdom å bruke friluftsliv som en metode for å oppleve, få en selvbekreftelse og identifisere seg med noe, eller noen, gjennom deres friluftslivsaktiviteter (Fiske, 2005).

5.3 Fysisk aktivitet i friluftsliv under pandemien

91,9% av ungdom oppgir at friluftslivet har vært like viktig eller viktigere for å kunne være i fysisk aktivitet. I Hansen, Beery, Fredman & Wolf-Watz (2021) sin studie var et av funnene at svenskene oftere søkte til friluftsliv for å drive fysisk aktivitet. I Ipsos (Ipsos, 2021) sin undersøkelse svarte 65% at de hadde brukt friluftsliv for å være i fysisk aktivitet og får å få mosjon under pandemien. Dette funnet i masteroppgaven kan gi oss et argument for å si at ungdom i Midt-Norge har brukt friluftsliv for å drive fysisk aktivitet i større grad under pandemien enn før pandemien. Selv om det var nedgang i friluftslivsaktivitet kan det se ut til at motivene for at ungdom drar ut i naturen har endret seg under pandemien. Flere av de unge forteller gjennom svarene sine at de i større grad bruker naturen og friluftslivet for å trene. Disse svarene kan tyde på at ungdom har brukt friluftsliv til å være i fysisk aktivitet som et alternativ til den organiserte idretten og treningssenter som har vært stengte. Gjennom svarere i 4.5.2 er det flere som poengterer at de har brukt naturen for å holde seg i form og for å holde seg fysisk aktive. Dette er med på å bekrefte at ungdom i stor grad har brukt friluftslivsaktiviteter for å trene.

6.0 Konklusjon

Denne masteroppgaven har hatt til hensikt å svare på problemstillingene «**På hvilke måter har koronapandemien endret ungdom sine aktivitetsvaner i friluftsliv?**» og «**På hvilken måte har friluftsliv hatt betydning for de unges følelse av fellesskap under koronapandemien?**». Det har blitt benyttet en spørreundersøkelse for å få et størst mulig grunnlag av svar for å undersøke fenomener blant ungdom. Det er ungdommer ved videregående skoler som har vært respondentene for å besvare problemstillingene.

Funnene fra spørreskjemaet har blitt presentert og drøftet sammen med friluftslivsteori. Funn i denne oppgaven støtter tidligere forskning som er gjennomført i løpet av pandemien.

Hovedfunnet i denne masteroppgaven er at nesten alle elevene som deltok i undersøkelsen har utøvd friluftsliv under pandemien. Andre funn viser at ungdom på videregående skoler har utøvd mindre friluftsliv i koronapandemien enn tidligere dersom man teller antall ganger de

utøvde friluftsliv. Både i det tradisjonelle og moderne friluftslivet har det vært en signifikant nedgang i friluftslivsaktiviteten.

Aktiviteten gåtur i skog og fjell er den aktivitet som har økt mest under pandemien, mens aktivitetene bærtur, sopptur, fiske, jakt, skitur, kajakk/kano, sykling i terrenget og snowboard/alpint er aktiviteter som har hatt en signifikant nedgang under koronapandemien sammenlignet med før pandemien. Gåtur i skog og fjell, randone, klatring og frisbeegolf er aktiviteter som ikke hadde en signifikant nedgang.

Siden skolene har hatt stengt kan dette ha påvirket de unges friluftsliv. En del av nedgangen i det tradisjonelle friluftslivet, spesielt innenfor aktivitetene som skitur og kajakk/kano kan forklares ved at elevene ikke har hatt muligheter til å gjøre disse aktivitetene gjennom skolen. Viktigheten av skolens friluftsliv kommer derfor til syne. Skolens struktur er viktig for elever med mindre ressurser slik at de kan utøve aktiviteter de ikke har muligheter til på deres fritid. Stengte alpinbakker under pandemien har ført til nedgangen i aktiviteten snowboard/alpint. Som en direkte årsak kan vi se at randoneturer har opplevd en liten oppgang. Begrensede muligheter for å leie friluftslivsutstyr kan også være en forklaring for nedgangen, særlig i aktiviteter som krever dyrere utstyr.

Flere av ungdom har gjennom svarene fortalt at de har fått mer tid under pandemien. Det er ikke funnet en sammenheng der ungdom har brukt denne tiden på å utøve mer friluftsliv. Andre alternative aktiviteter og en frykt for viruset kan være årsaker til at utøvelsen i friluftslivet har gått ned.

Funn viser at ungdom har brukt naturen for å være sammen med andre i friluftslivet, og at de gjennom friluftsliv har en følelse av fellesskap. Friluftslivet har gitt ungdom en arena der de har vært sammen. Dette er med på å konkretisere friluftslivets kvaliteter for å utvikle sosiale og medmenneskelige ferdigheter. Ungdom har i større grad under pandemien følt at det har vært viktigere å være sammen med familien, venner og kjæreste gjennom friluftslivet. De har gjennom svarene deres poengtert at det har vært viktig for dem å utøve friluftsliv for å være en del av et fellesskap. Ungdom i denne mastergraden har ved aktivitet innen friluftslivet stått sammen på en solidarisk måte gjennom pandemien (Tjora, 2018).

Videre forskning innenfor dette temaet kan undersøke om differensieringen i friluftsliv har forandret seg etter pandemien. Forfatteren vil også anbefale at det forskes på hvordan ungdom har utøvd friluftsliv etter pandemiens slutt. Det vil være interessant å undersøke om ungdom har gått tilbake til tidligere aktivitetsmønstre, eller om tendensene under pandemien har fortsatt

etter at Norge kvittet seg med restriksjonene. Det vil være interessant å gjøre en tilsvarende undersøkelse med ungdom fra mer urbane strøk. Å se nærmere på forskjellene mellom kjønn og studieretninger kan også være interessant. Det kan i tillegg være interessant å undersøke andre friluftslivsaktiviteter som ikke er dekt i denne oppgaven.

Litteraturliste

- Bischoff, A., & Odden, A. (2002). *Nye trender i norsk friluftsliv: utvanning eller forsterkning av gamle mønstre og idealer.*
- Breivik, G. & Rafoss, K. (2017). *Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet.* Helsedirektoratet.
- Det kongelige klima- og miljødepartementet. Meld. St. 18 (2015-2016). *Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet.* Regjeringen.
- Dervo, B. K., Skår, M., Köhler, B., Øian, H., Vistad, O. I., Andersen, O., & Gundersen, V. (2014). *Friluftsliv i Norge anno 2014–status og utfordringer.*
- FHI. (2020a). *Fakta om koronaviruset SARS-CoV-2 og sykdommen covid-19.* <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/fakta-om-koronavirus-coronavirus-2019-ncov/> (02.02.2022)
- FHI. (2020b). *Statistikk om koronavirus og covid-19.* <https://www.fhi.no/sv/smittsomme-sykdommer/corona/dags--og-ukerapporter/dags--og-ukerapporter-om-koronavirus/> (02.03.2022)
- Fisker, H. J. (2005). *Unges friluftsliv–en moderne, en traditionel og en posttradisjonell måte at dyrke friluftsliv som personlig, sosialt og kulturelt refleksivt identitetsprosjekt.* Friluftsliv under forandring–en antologi om fremtidens friluftsliv.
- Frønes, I. (2006). *De likeverdige- Om sosialisering og de jevnaldrendes betydning* (3. utg.) Gyldendal Norsk Forlag AS
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder.* Fagbokforlaget.
- Hansen, A. S., Beery, T., Fredman, P., & Wolf-Watz, D. (2022). Outdoor recreation in Sweden during and after the Covid-19 pandemic–management and policy implications. *Journal of Environmental Planning and Management*, 1-22.
- Hansen, K. & Jagtøien, G.L. (2000). *I bevegelse. Sansemotorikk – leik – observasjon.* Gyldendal Undervisning.
- Hansen, K. & Jagtøien, G.L. (2001). *Aktiv læring – fagdidaktikk i kroppsøving.* Gyldendal Undervisning.

- Hansen, T. og Næss, S. (2012). *Naturelskere og naturbrukere*. Tidsskrift for samfunnsforskning, 53(2), 406-427.
- Hofmann, A., Rolland, C. G., Rafoss, K. & Zoglowek, H. (2018) *Norwegian friluftsliv: A way of living and learning in nature*. Münster: Waxmann
- Ipsos (2021). *RAPPORT FRILUFTSLIV OG KORONA MAI – JUNI 2021*. Norsk friluftsliv, juni 2021.
- Johannessen, A., Tuft, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag
- Kindal, T., & Wiklund, S. (2021). *Studenters friluftsliv under Covid-19-pandemin*.
- Lauritzen, Å. (2010). *Friluftsliv – en vei mot et inkluderende læringsmiljø?* (masteroppgave). Universitetet i Oslo.
- Manger, T., Lillejord, S., Nordahl, T., & Helland, T. (2012). *Livet i skolen 1* (4. utg). Bergen: Fagbokforlaget.
- Miljødirektoratet. (2020) «Friluftslivets koronavettregler» lansert før påsken <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2020/april-2020/friluftslivets-koronavettregler-lansert-for-pasken/> (26.04.2022)
- Monika Grønli Rosten. (2018). Aksel Tjora: hva er fellesskap. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 6, 502–504. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2018-06-05> 11.05.2022
- Myhre, R. (1972). *Store Pedagoger i Egne Skrifter. VI. Amerikansk Progressivisme og Essensialisme*. Oslo: Fabritius Forlag.
- Mytting, I. & Bischoff, A. (2008). *Friluftsliv*. Gyldendal Undervisning.
- Norske alpinanlegg og fjelldestinasjoner. (2020). *Hold et sete ledig mellom fremmede*. Smittevernveileder – Covid19. https://alpinogfjell.no/downloads/201112-Alpinanleggenes-landsforening-smittevernveileder-2.0_2020-12-21-173822.pdf (22.04.2022).
- Odden, A., & Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Geografisk institutt. (2008). *Hva Skjer Med Norsk Friluftsliv?: En Studie Av Utviklingstrekk I Norsk Friluftsliv 1970-2004*, 2008:289, 318, 6.
- Rafoss, K. & Breivik, G. (2012). *Idrett og anlegg i endring*. Atkilles.

- Rafoss, K., & Seippel, Ø. (2016). *Friluftslivsaktiviteter i den norske befolkningen—en studie av utviklingstrekk og sosiale forskjeller i perioden 1990–2013*. I A. Horgen, ML Fasting, T.
- Regjeringen. (2020). *Omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2020/nye-tiltak/id2693327/> (02.02.2022)
- Regjeringen. (2021a). *Regjeringens plan for gradvis gjenåpning: Sammen ut av krisen* <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2021/regjeringens-plan-for-gradvis-gjenapning-sammen-ut-av-krisen/id2842670/> (02.02.2022)
- Regjeringen. (2021b). *Strengere nasjonale tiltak for å begrense smitten*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/strengere-nasjonale-tiltak-for-a-begrense-smitten/id2892042/> (02.02.2022)
- Regjeringen. (2022). *Smitteverntiltakene oppheves lørdag 12. februar*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/smitteverntiltakene-oppheves/id2900873/> (01.03.2022).
- Sedgwick, P. (2014). Spearman's rank correlation coefficient. *Bmj*, 349.
- Seippel, Ø. N. (2005). Orker ikke, gidder ikke, passer ikke? Om frafallet i norsk idrett.
- Statistisk sentralbyrå. (2021) *Idrett og friluftsliv, levekårsundersøkelsen* <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/idrett-og-friluftsliv-levekarsundersokelsen> (21.04.2022)
- Store Norske Leksikon. (2022) *Pragmatikk*. <https://snl.no/pragmatikk> (02.03.2022).
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Tordsson, B. (2005). *Perspektiv på naturmøtets pedagogikk*. Eget
- Tordsson. (2010). *Friluftsliv, kultur og samfunn* (p. 317). Høyskoleforl.
- Vingdal, I.M. & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen, utfordring – opplevelse – læring*. Gyldendal Undervisning
- WHO ved Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus (2020). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 – 11 March 2020* <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> (02.02.2022)

Xia, Y. (2020). Correlation and association analyses in microbiome study integrating multiomics in health and disease. *Progress in Molecular Biology and Translational Science*, 171, 309-491.

Vedlegg 1: Spørreskjema

Spørreskjema om friluftsliv

Biologisk kjønn fra fødselen (sett et kryss):

Gutt

Jente

Studieretning (sett et kryss):

Idrett

Studiespesialisering

Yrkesfag

TENK PÅ SISTE ÅRET FØR PANDEMIEN:

Spørsmål 1: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på bærtur?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 2: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på sopptur?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 3: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på fisketur?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 4: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på jakt?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 5: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på skitur i marka og på fjellet?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 6: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på turer i skog og fjell? (Viktig at du her ikke tar med bærtur, sopptur, fisketur, jakt og skitur)

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 7: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året padlet du kajakk/kano?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 8: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året syklet du i terrenget?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 9: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på randoneski?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 10: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året drev du med klatring?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 11: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året kjørte du snowboard/alpint?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 12: Tenk over det siste året FØR pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året spilte du frisbeegolf?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

TENK PÅ SISTE ÅRET UNDER PANDEMIEN:

Spørsmål 13: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på bærtur?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 14: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på sopptur?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 15: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på fisketur?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 16: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på jakt?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 17: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du på skitur i marka og på fjellet?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 18: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk du gåturer i skogen og fjellet? (Viktig at du her ikke tar med bærtur, sopptur, fisketur, jakt og skitur)

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 19: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året padlet du kajakk/kano?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 20: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året syklet du i terrenget?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 21: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året gikk på randoneski?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 22: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året drev du med klatring?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 23: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året kjørte du snowboard/alpint?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 24: Tenk over det siste året UNDER pandemien, hvor mange ganger i løpet av dette året spilte du frisbeegolf?

Svar: __ (Antall ganger dette året)

Spørsmål 25: Under pandemien, hvor ofte har du bedrevet følgende aktiviteter? Sett inn tall i alle rutene nedenfor mellom 1 til 5:

1 = mye mindre enn før, 2 = mindre enn før, 3= samme som før, 4 = mer enn før, 5 = mye mer enn før

- Friluftsliv
- Organisert idrett
- Trening på treningssenter
- Annen selvorganisert fysisk aktivitet

Spørsmål 26: Hvor viktig har friluftslivet vært UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien når det gjelder følelsen av å være en del av et fellesskap? (Sett et kryss der det passer best)

- Mye mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Like viktig for meg UNDER som FØR pandemien
- Mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mye mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien

Spørsmål 27: Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være sammen med venner UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien? (Sett et kryss der det passer best)

- Mye mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien

- Mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Like viktig for meg UNDER som FØR pandemien
- Mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mye mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien

Spørsmål 28: Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være sammen med familien UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien? (Sett et kryss der det passer best)

- Mye mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Like viktig for meg UNDER som FØR pandemien
- Mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mye mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien

Spørsmål 29: Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være sammen med kjæresten UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien? (Sett et kryss der det passer best)

- Mye mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mindre viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Like viktig for meg UNDER som FØR pandemien
- Mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Mye mer viktig for meg UNDER enn FØR pandemien
- Jeg har ikke kjæreste

Spørsmål 30: Tenk på siste året FØR pandemien, angi prosentvis hvor mye du drev friluftsliv sammen med andre eller alene: (Skal til sammen bli 100%)

Sammen med andre: ___%

Alene: ___%

Spørsmål 31: Tenk på siste året UNDER pandemien, angi prosentvis hvor mye du drev friluftsliv sammen med andre eller alene: (Skal til sammen bli 100%)

Sammen med andre: ___%

Alene: ___%

Spørsmål 32: Hvor viktig har friluftsliv vært for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER pandemien sammenlignet med FØR pandemien? (Sett et kryss der det passer best)

- Mye mindre viktig for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER enn FØR pandemien

- Mindre viktig for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER enn FØR pandemien
- Like viktig for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER som FØR pandemien
- Mer viktig for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER enn FØR pandemien
- Mye mer viktig for å kunne være i fysisk aktivitet UNDER enn FØR pandemien

Spørsmål 33: Hvor viktig er disse påstandene for deg? Sett et tall mellom 1 til 5:

1 = veldig liten betydning, 2 = liten betydning, 3 = verken liten eller stor, 4 = stor betydning, 5 = veldig stor betydning

- Jeg opplever naturens stillhet og fred
- Jeg opplever forandringer fra daglige rutiner
- Jeg kommer bort fra stress og mas
- Jeg opplever fellesskap med andre
- Jeg får trim og blir i bedre fysisk form
- Jeg kan søke utfordringer som kan innebære risiko
- Jeg får oppleve fart og spenning
- Jeg får oppleve fiske, jakt og høsting

Spørsmål 34: Hva er det under pandemien som har vært det beste med friluftslivet?
(Skriv inn ett ord/en setning som beskriver dette)

- Svar: _____

Takk for din oppmerksomhet!

Vedlegg 2: Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «På hvilke måter kan koronapandemien ha endret ungdom sine aktivitetsvaner i friluftsliv?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan koronapandemien har påvirket unges vaner og aktivitet innenfor friluftsliv. Her gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Masterstudiets formål er å undersøke hvordan koronapandemien har påvirket og forandret unges friluftslivsvaner og deres aktivitet innenfor friluftsliv. Spørreskjemaet vil blant annet ta for seg friluftslivsaktiviteten både før og under pandemien, betydningen av friluftsliv under pandemien, fellesskapsfølelsen i friluftsliv, og ulike motiver for å drive med friluftsliv. Det er også en mulighet for at masteroppgaven vil publiseres som en artikkel på et senere tidspunkt. Hvis dette skulle bli aktuelt vil det skje i løpet av sommeren/høsten 2022.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Jeg, Stian Mikalsen, er student ved Nord Universitet, avdeling Levanger, fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag. Det er førstelektor, Eivind Sæther, som sammen med Pål Lagestad, professor, som er ansvarlig for prosjektet. Begge er ansatt ved Nord Universitet, avdeling Levanger, fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden som vil bli brukt i dette masterprosjektet er spørreskjema. Det er denne dataen som vil danne grunnlaget for min masteroppgave. Spørreskjemaundersøkelsen vil ta mellom 4-10 minutter å besvare.

Frivillig samtykke

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke uten å måtte oppgi en grunn. Alle opplysninger om deg vil da slettes umiddelbart. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke lenger ønsker å delta, eller på et senere tidspunkt ønsker å trekke deg.

Ditt personvern

Vi behandler opplysningene konfidensielt, og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være meg, og mine veiledere, førstelektor Eivind Sæther, professor Pål Lagestad, som vil ha tilgang til det du sier.
- Det vil ikke være noen andre som får tilgang til gjeldende dokumenter. Spørreskjemaet vil bli behandlet med respekt, og svarene fylles fortløpende inn på et elektronisk dokument, som er lagret på en ekstern, passordbeskyttet server.
- Datamaterialet vil behandles i statistikkprogrammet SPSS.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon, da skolen deltakerne går på ikke vil bli offentliggjort. Ditt navn og annen identifiserbar informasjon vil ikke bli brukt i dette mastergradsprosjektet.

Hva skjer med opplysningene dine etter endt forskningsprosjekt?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er i mai/juni 2022. Det er mulig at det også vil bli publisert en artikkel i etterkant, men da i løpet av sommeren/høsten 2022.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord Universitet, avdeling Levanger, har Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt informasjon og forstått hva det innebærer å delta i mastergradsprosjektet «På hvilke måter kan koronapandemien ha endret ungdom sine aktivitetsvaner i friluftsliv». Jeg samtykker med dette til å:

Delta i spørreskjema

Jeg samtykker til at mine opplysninger kan brukes i forskningen og at opplysninger blir behandlet frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)